

BESTUURS VERSLAG 2020

L

HET LAAGLAND
THEATER WAAR JE VAN GROEIT

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	1
1 Bestuur & De Codes	3
2 Toelichting exploitatieresultaat & financiële positie	7
3 Kwalitatieve beschrijving van onze activiteiten	13
4 Publieksbereik	23
5 Talentontwikkeling & nieuwe makers	28
6 Verslag Raad van Toezicht	32

VOOR WOORD

Covid-19 heeft in 2020 grote impact gehad op de werking van Het Laagland. Onze anders zo levendige thuisbasis is stil, want we werken al tijden zo veel mogelijk vanuit huis. Voor ons team, onze makers en acteurs; voor alle Laaglanders was 2020 zonder uitzondering een pittig jaar van steeds weer afwachten, hopen, teleurstelling verwerken en toch weer meebewegen en weer doorgaan. Je steeds weer verhouden tot nieuwe maatregelen, 1,5 meter afstand op het podium, theaters dicht, zalen open voor 100 mensen, toen voor 30, kinderen t/m 12 jaar wél naast elkaar en toen weer niet...

En toch blijven we over veerkracht beschikken. De extra steun die we vanuit OCW mochten ontvangen vormt hiervoor een stevige basis. Mede hierdoor hebben we ons team in december 2020 zelfs kunnen uitbreiden met twee parttime matchmakers, passend bij onze doelstelling om vanaf 2021 meer maatschappelijk in de eigen regio actief te zijn. Alle tijdelijke contracten hebben we gehonoreerd, ook als voorstellingen nooit tot repetitie zijn gekomen. ZZP-ers hebben we conform fair practice uitbetaald. De Rode Knop en ZOzomer zijn nieuwe activiteiten waarmee we ons inhoudelijk hebben versterkt en die bovendien extra werkgelegenheid hebben geboden aan acteurs en makers. Het Laagland bestaat per 2021 twintig jaar. Dat hebben we met het team gevierd

in zoom, met thuisbezorgde bloemen en slingers. Bescheiden, maar dat gaat 2021 verder niet zijn. Daarvoor zijn onze voorstellingen en andere plannen te luid, te groots en te goed. Pippi Powerrrrr mag voorlopig niet de planken op, maar die eigenzinnige en inventieve geest blijft ons desondanks heel 2021 inspireren! Corona of geen corona.

We staan in de startblokken voor Cinema Royal tijdens Festival Cultura Nova 2021 in Heerlen. En wat zou het heerlijk zijn als onze nieuwe kleutervoorstelling 2021: Een Ruimtereis vanaf september weer volle zalen mag trekken. En dat we eindelijk weer de klas in kunnen en onze trailer van stal mogen halen.

Sittard-Geleen, 31 maart 2021

Inez Derksen
artistiek directeur

Simone Mager
algemeen directeur

1

**BESTUUR
&
DE CODES**

Het bestuur van Het Laagland wordt gevormd door een tweehoofdige directie, sinds 2016 bestaande uit algemeen directeur Simone Mager en artistiek directeur Inez Derksen. Stichting Het Laagland kent sinds haar oprichting in 2001 een raad van toezichtmodel. In het directiestatuut zijn de taken en verantwoordelijkheden tussen beide directieleden onderling en in verhouding tot de Raad van Toezicht vastgelegd.

ACHTERNAAM	INITIALEN	M/V	GEBORTEJAAR	FUNCTIE	DATUM AANSTELLING	DATUM	(NEVEN) FUNCTIES
Derksen	I.M.	v	1967	bestuurder/ directielid	13-07-2000	onbepaald	<u>artistiek directeur</u>
Mager	S.C.A.	v	1968	bestuurder/ directielid	01-09-2015	onbepaald	<u>algemeen directeur</u> lid bestuur Podium BLOOS lid raad van toezicht VIA ZUID

GOVERNANCE CODE CULTUUR

Stichting Het Laagland heeft de maatschappelijke doelstelling om culturele waarde te creëren door middel van theaterproducties met name gericht op jeugd en jongeren, zoals verankerd in onze statuten. Deze maatschappelijke doelstelling is in 2020 door de covid-crisis meer dan ooit beproefd en bevraagd: wat is onze waarde als gezelschap als we ons publiek niet in de theaterzaal of in het klaslokaal kunnen ontmoeten? Hoe creëren we maatschappelijke en artistieke waarde als tournees stilliggen? Met als grootste tegenstrijdigheid: hoe dragen we als Het Laagland eraan bij dat alle covid-maatregelen ook echt hun werk doen en hoe bieden we als gezelschap ons publiek juist in deze lastige tijden perspectief via ons aanbod? Hoofd en hart zijn in die rollercoaster meermaals stevig op de proef gesteld. Het antwoord

is dat we zijn blijven repeteren en spelen, daar waar dat veilig kon. Dat we online platforms hebben ontdekt om ons publiek te ontmoeten. Dat we live online-theater hebben gemaakt, zoals in het geval van *ZuJerleech* in de zoom-variant en de nieuw ontwikkelde zoomvoorstelling *De Rode Knop*. Dat we registraties uit ons rijke repertoire gratis online hebben aangeboden, om later een betaald platform te maken samen met onze collega aanbieders van jeugdpodiumkunsten. Dat we eerder dan verwacht de kans zagen om in Geleen-Zuid met een team van makers de wijk in te trekken en daar op 1,5 meter afstand in het kader van *ZOzomer* toch 1 op 1 ontmoetingen aan te gaan. Dat we podcasts als medium hebben verkend in *Radio Anders*.

We hebben in dit lastige jaar vooral ook bevestigd gekregen dat onze ambitie voor 2021-2024 klopt: dat het bij deze tijd past om naast reguliere tourneevoorstellingen als Het Laagland meer ruimte te maken voor kleine, flexibele voorstellingen van

Laagland-mobiel en zeker in de eigen regio meer in samenhang met het sociale domein te opereren, waardoor we als gezelschap ook wat minder afhankelijk zijn van podia en nieuw publiek kunnen verbinden op locaties waar het al gewend is om samen te komen.

CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

Op het terrein van diversiteit en inclusie hebben we flinke stappen gezet, ook in onze eigen bewustwording als bestuur in dialoog met de Raad van Toezicht en het team. Het voornemen om tourneevoorstellingen meer inclusief te casten dan voorheen, is inmiddels een gegeven. Ook de thema's die in onze voorstellingen aan de orde komen, bewegen met de samenleving mee. Bij de vacature van matchmaker is de werving en selectieprocedure bewust anders ingestoken dan voorheen en dat heeft ook een meer diverse respons aan sollicitanten opgeleverd én een nieuwe collega met een cultureel diverse achtergrond. Voor de werving hebben we ons laten adviseren door Oculus Consultancy. Door alle impact van covid-19 op onze dagelijks praktijk is er geen ruimte geweest om een verder traject met Oculus te starten en is er evenmin een interne werkgroep met het thema inclusie aan de slag gegaan. De noodzaak hiervan is geen volledig gepasseerd station, maar we hebben op dit terrein grotere stappen gezet dan voorzien in de bijlage over de Codes bij onze aanvraag 2017-2020. Voor de opvolging en versterking van onze Raad van Toezicht is in het kader van ons voornemen van meer inclusie een opdracht verleend aan Colourful People, hierover in H6 Verslag Raad van Toezicht meer informatie.

CODE FAIR PRACTICE & GOED WERKGEVERSCHAP

Het Laagland hanteert als BIS-gezelschap de CAO Toneel & Dans en gebruikt de salaristabel van deze CAO ook voor de berekening van passende dagbedragen voor de inhuur van ZZP-ers. Dat is in covid-tijden niet anders. Alle tijdelijke werknemers en ZZP-ers die zich zorgen maakten of het annuleren van voorstellingen en repetities gevolgen zou hebben voor hun inkomen, konden we direct geruststellen: mede door de extra ondersteuning van OCW is iedereen met wie we afspraken hadden staan in 2020 normaal doorbetaald of goed gecompenseerd, dit afhankelijk van de tijdspanne tussen het moment van annuleren en de datum van de te leveren werkzaamheden. Soms lukte het om een alternatieve invulling van een deel van geplande uren te vinden. Het kunnen bieden van deze financiële zekerheid is van groot belang geweest voor het welzijn van de grote poule aan makers, artistieke medewerkers zoals decor- of kostuumontwerpers en zelfstandigen om ons heen. Het nam niet alle zorgen weg, maar vormde wel een belangrijke basis om vol te houden en hun beroepspraktijk niet direct te willen beëindigen. En het zorgde ook voor een veilige manier van werken; een ZZP-er met klachten meldt zich minder snel ziek als het niet zeker is dat hij of zij doorbetaald wordt. In oude tijden vonden we een verkoudheid op de vloer niet zo'n probleem; in covid-tijden moet je echt thuisblijven. Daarnaast hebben we extra opdrachten kunnen verstrekken aan zowel ZZP-ers als tijdelijke medewerkers in loondienst, zoals het team van ZOzomer-makers en de nieuwe zoom-voorstelling *De Rode Knop*.

HET LAAGLAND TEAM

De vaste formatie is in 2020 iets uitgebreid; 7,50 t.o.v. 7,07 fte, dit betreft verruiming van uren van de productieafdeling vanaf september. Het aantal personeelsleden met een tijdelijk contract is gestegen van 6,01 naar 6,97 fte, dit betreft met name uitvoerend personeel verbonden aan niet voorziene projecten. De totale omvang van het team komt zodoende uit op 14,47 fte (13,08 in 2019). Dit was ruimer begroot (16,03 fte), het team van eerstejaars-stages verbonden aan de opleiding VISTA Acteur van in totaal 1,5 fte groot is echter niet ingezet vanwege het noodgedwongen uitstel van de locatievoorstelling *Cinema Royal*. Met de kleinere groep tweedejaars is wel deels gerepeteerd. De functie van matchmaker is in juni uitgezet en de twee bijbehorende dienstverbanden van in totaal 1,2 fte zijn per december ingevuld.

Tijdens de eerste lockdown was er voor een aantal functies sprake van leegloop van uren, voor andere teamleden gold echter een verhoogde werkdruk en zodoende is het team tijdelijk meer divers ingezet dan voorheen. We zijn als directie coulant omgegaan met teamleden die thuisonderwijs voor hun kinderen moesten combineren met hun werkzaamheden voor Het Laagland. Thuiswerken bleek deels ook voordelen te hebben die we na 2020 vasthouden. Het team heeft zijn verlofdagen in 2020 volledig opgenomen, voor de directie geldt een reservering van in totaal 10K aan niet opgenomen verlofdagen. Het ziekteverzuim in 2020 was met 6,19%, wat fors is in vergelijking met het voorgaande jaar waar het verzuimpercentage slechts 0,4% was. Verklaring is dat er in 2020 sprake was van langdurige ziekte van een van onze medewerkers over vrijwel het hele jaar.

VERANTWOORDING TOPBELONINGEN/WNT

In het kader van het beleid van de landelijke en provinciale overheid om topbeloningen te normeren en te maximeren en de daaruit voortvloeiende beleidsregels, kunnen wij melden dat de stichting twee topfunctionarissen telt die qua beloning binnen de gestelde norm blijven:

Mevrouw S.C.A. Mager, algemeen directeur, was geheel 2020 fulltime in dienst van Het Laagland. Het brutoloon inclusief vakantietoeslag bedroeg in 2020 €74.508 (2019: €72.947)

Mevrouw I.M. Derksen, artistiek directeur, was geheel 2019 fulltime in dienst van Het Laagland. Het brutoloon inclusief vakantietoeslag bedroeg in 2020 €70.617 (2018: €67.367)

Er zijn geen belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en geen beloningen betaalbaar op termijn anders dan pensioenopbouw.

De leden van de Raad van Toezicht verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd.

ANBI-STATUS

Het Laagland is een Algemeen Nut Beogende Instelling en heeft de bijbehorende culturele ANBI-status. Stichting Het Laagland publiceert haar jaarplannen, bestuursverslag en jaarrekening conform deze status op haar website. De jaarstukken 2020 worden voor 1 juli aanstaande onverkort op <https://www.hetlaagland.nl/gezelschap/plannen-en-jaarverslagen> gepubliceerd.

2

**TOELICHTING
EXPLOITATIE-
RESULTAAT**

&

**FINANCIËLE
POSITIE**

Het Laagland is in de periode 2017-2020 structureel gefinancierd door het Ministerie van OCW als onderdeel van de culturele basisinfrastructuur 2017-2020 en door de Provincie Limburg als Cultuurplaninstelling 2017-2020. Met de gemeente Sittard-Geleen, onze thuisbasis, bestond in deze periode geen structurele subsidierelatie.

Het Laagland sluit het laatste jaar van dit kunstenplan 2017-2020 af met een positief exploitatieresultaat van €99.816. In de oorspronkelijke begroting 2020 was uitgegaan van een negatief resultaat van €115.150, volledig gedekt door een dotatie uit de bestemmingsreserve locatieprojecten & maatschappelijke werking.

Dat het afgelopen jaar door covid-19 een totaal ander verloop heeft gehad dan voorzien, behoeft weinig toelichting. De locatievoorstelling *Cinema Royal* (Cultura Nova) moest vanwege het festivalverbod worden verplaatst naar 2021. Hiervoor was €100.000 gelabeld vanuit de genoemde bestemmingsreserve.

Door twee lockdowns lagen tournee- en klassenvoorstellingen stil en toen de theaters weer open mochten was dat voor kleine publieksaantallen en conform de richtlijn van de Commissie van Wijzen voor sterk verlaagde garantiesommen. Hierdoor behaalde Het Laagland ruim €130.000 minder recette dan begroot, wat de steunmaatregel van OCW in het kader van de RAOCCC van €130.300 meer dan welkom maakte. Hierdoor hebben we geen personele maatregelen hoeven te nemen, fair practice volop in praktijk kunnen brengen en nieuwe opdrachten kunnen geven aan ZZP-ers en via tijdelijke dienstverbanden.

Het positieve resultaat van €99.816 is grotendeels veroorzaakt door eenmalige vrijval en incidentele middelen. Het exploitatieresultaat zonder deze middelen zou €22.426 betreffen, wat past in het beeld

van de afgelopen kunstenplanperiode. Zonder de extra steun vanuit OCW had Het Laagland in 2020 haar algemene reserve voor €107.874 moeten aanspreken.

BESTEDING RAOCCC-GELDEN

Het Laagland kende in 2020 een inkomstenderving van €132.000. Door de extra bijdrage van OCW van €130.300 aan RAOCCC-gelden hebben we in 2020 al onze verplichtingen kunnen nakomen zonder onze algemene reserve te hoeven aanspreken. Conform de voorwaarden van de RAOCCC en in het kader van fair practice hebben we onze ZZP-ers in 2020 ondanks annuleringen van voorstellingen doorbetaald. Het gaat onder meer om de tourneetechnici van *Kanonnenvoer* (7K), de docentmakers van Theaterwerkplaats Jong Laagland (6K) en de makende spelers van de voorstelling *WOOSH!* en *OLIC* (in totaal 7K). We hebben ook zorggedragen voor de keten, door de transporteur van *Kanonnenvoer* te compenseren voor vervallen werk en ons impresariaat STIP uit te betalen op basis van de oorspronkelijke tourneelijsten. Dit vanuit de gedachte dat als de pandemie voorbij is en het theaterbedrijf weer echt op gang komt, we als gezelschap deze diensten binnen de keten weer hard nodig hebben.

De omvang van inhuur van ZZP-ers bedroeg in 2020 €249.098 (260K in 2018) waar €269.852 was begroot. Dit laat zien dat Het Laagland haar verplichtingen aan ZZP-ers conform fair practice en conform de voorwaarden van OCW bij het toekennen van de

RAOCCC-gelden is nagekomen en dat het door de overheid gewenste trickle-down-effect derhalve van kracht is.

Met het participatieproject *ZOzomer* (34K) en de interactieve live gespeelde zoomvoorstelling *De Rode Knop* (26K) heeft Het Laagland nieuwe opdrachten verstrekt aan makers en acteurs, zowel in de vorm van tijdelijke dienstverbanden als overeenkomsten met zelfstandigen.

Daarnaast had Het Laagland in 2020 extra kosten vanuit het oogpunt van veiligheid (6K). Dat betrof onder meer uitgaven voor commerciële sneltesten en extra huur van logies om medewerkers op veiligere afstand van elkaar te kunnen onderbrengen dan mogelijk in ons reguliere acteursverblijf.

In de eerste NOW-ronde heeft Het Laagland een beroep gedaan op deze steunmaatregel en een voorschot ontvangen. Nadat vanuit OCW de RAOCCC-steun was toegezegd, werd duidelijk dat Het Laagland niet meer in aanmerking zou komen voor de NOW en is dit voorschot teruggestort aan uitvoeringsinstantie UWV.

BESTEMMINGSRESERVE LOCATIEPROJECTEN & MAAT- SCHAPPELIJKE WERKING

De bestemmingsreserve locatieprojecten & maatschappelijke werking wordt voor de volledige €130.000 meegenomen naar 2021. Locatievoorstelling *Cinema Royal* is verplaatst naar de editie 2021 van Festival Cultura Nova 2021. In 2020 zijn drie weken voorbereidende repetities gehouden die uit de lopende exploitatie zijn betaald.

TOEREKENING RESULTAAT

Aangezien de pandemie bij het opmaken van dit verslag (maart 2021) nog niet is gaan liggen, voorzien we in 2021 opnieuw een forse inkomstenderving. In het eerste kwartaal van 2021 hadden we volop te kampen met annuleringen vanwege de theatersluiting en hoewel er soms positief nieuws gloort vanwege het vaccinatie-tempo, lijkt het er voorlopig nog niet op dat de theaters voor de zomer weer open mogen. De kans is groot dat we bij de start van het nieuwe seizoen 2021/2022 nog steeds rekening moeten houden met beperkingen van de zaalcapaciteit en 1,5 meter afstand. Of kinderen t/m 12 jaar hun uitzonderingspositie terugkrijgen, is zeer de vraag en dat heeft grote impact op onze potentiële bezoekersaantallen, met name voor schoolvoorstellingen en dus op onze inkomsten. Het Ministerie van OCW heeft voor 2021 reeds €84.000 aan extra middelen toegezegd, maar onze inkomstenderving zal fors hoger zijn. Zo is onze nieuwe familievoorstelling *Pippi Powerrrrr* in februari 2021 immers niet in première kunnen gaan en die volgeboekte tournee met een verwachte recette van €104.000 kan in 2021 niet meer worden ingehaald. Vandaar de noodzakelijke stap om een **bestemmingsreserve covid-19** van €80.000 aan te leggen.

Het Laagland heeft in 2020 in versneld tempo, ingegeven door de noodzaak van thuiswerken, een aantal automatiseringslagen gemaakt die goed bevallen. Het fenomeen parttime thuiswerken is ook in een virusvrije samenleving niet meer weg te denken en vraagt om verdere automatiseringsstappen die in de loop van 2021 worden doorgevoerd, zoals de implementatie van een planningsysteem en het volledig in de cloud kunnen werken. Hier

wordt een **bestemmingsreserve automatisering** van €19.000 voor opgenomen.

EIGEN VERMOGEN

Per 31-12-2020 beschikt Stichting Het Laagland over een eigen vermogen van €403.561. Deze bestaat uit een algemene reserve van €174.561, een covid-bestemmingsreserve van €80.000, een bestemmingsreserve automatisering van €19.000 en een bestemmingsreserve locatieprojecten & maatschappelijke van €130.000.

CONTINUÏTEIT

Het Laagland hanteert een **solvabiliteitsnorm** van ten minste 30%. In 2020 is deze norm ruimschoots behaald. Na correctie met de hierboven vermelde bestemmingsreserves, volgt een solvabiliteit van 30%. De liquiditeitspositie is stevig, wat onder meer blijkt uit het beschikbare werkkapitaal. Het weerstandsvermogen is gestegen van 0.20 in 2019 naar 0.27 in 2020. De verzekering van structurele subsidie vanuit OCW en de Provincie Limburg in de nieuwe kunstenplanperiode 2021-2024 biedt Het Laagland in combinatie met de algemene reserve en de bestemmingsreserves continuïteit

en armslag om het te verwachten negatieve resultaat 2021 te overbruggen en in 2022 de bedrijfsvoering op relatief normale voet te continueren. Thuisbasis gemeente Sittard-Geleen heeft voor 2021 €50.000 aan gemeentelijke subsidie toegekend, dit betreft echter nog geen structurele subsidie voor de volgende jaren.

REFLECTIE OP ONDERNEMERSCHAP EN EIGEN INKOMSTEN

Het Laagland behaalde in 2020 met indirecte activiteiten, publieksinkomsten, coproductiebijdragen en bijdragen van particuliere fondsen een eigen inkomstenpercentage van **18%**, berekend als aandeel van de totale structurele subsidie (begroot 2020 **28,5%**, gerealiseerd 2019 **32,8%**). Dit is uiteraard een lager percentage dan we in voorgaande jaren wisten te realiseren. Over deze kunstenplanperiode 2017-2021 heeft Het Laagland gemiddeld een eigen inkomstenpercentage van **31,5%** bereikt. Hoewel deze norm inmiddels door onze stakeholders is losgelaten, blijft deze indicator voor Het Laagland wel een belangrijke waarde om onze ondernemerszin aan te toetsen.

EIGEN INKOMSTEN 2020	2019 REALISATIE		2020 BEGROTING		2020 REALISATIE	
publieksinkomsten	16,5 %	181.532	17,0 %	€188.502	5,0 %	€56.309
coproducties	10,1 %	110.758	5,3 %	€58.354	8,1 %	€91.675
overige directe inkomsten	4,6 %	51.044	2,2 %	€23.825	3,7 %	€41.789
private middelen	0,2 %	2.000	4,1 %	€45.100	0,7 %	€8.100
indirecte opbrengsten	1,4 %	15.763	0,0 %	–	0,5 %	€5.582
	32,8 %	€361.097	28,6 %	€315.781	18,0 %	€203.455

RESULTAAT VERSUS BEGROTING

De gehanteerde begroting betreft de begroting 2020 zoals ingediend bij Provincie Limburg op 29 september 2019.

Hieronder volgt een korte toelichting op de verschillen tussen de functionele exploitatierekening 2020 (blad 6 & blad 7) en de begroting 2020 groter dan €20.000, bedragen afgerond naar duizendtallen. De nummering correspondeert met die van de functionele exploitatierekening.

BATEN

EIGEN INKOMSTEN

7. De totale publieksinkomsten zijn in 2020 (56K) €132.000 lager dan begroot. Dit betreft een optelsom van gederfde inkomsten, veroorzaakt door lockdown en samenhangend met sterk verminderde garantiesommen in de speelperiodes met een sterk beperkte zaalcapaciteit.
9. De post vergoeding coproducent is met €33.000 gestegen, dit hangt samen met de onvoorziene bijdrage van VIA ZUID voor de ontwikkeling van de voorstelling *Het Meisje & De Rode Jas* van Collectief Alter.
10. De overige directe inkomsten waren begroot op €23.000 en gerealiseerd is €41.000: betreft €28.000 bijdrage van woningcorporatie ZOwonen aan ZOzomer en €3.700 betreft de donaties van recette van publiek i.v.m. vervallen voorstellingen en de online voorstelling *ZuJerleech*. De contributie-inkomsten van JLL zijn fors verminderd vanwege verminderde inschrijvingen per nieuwe

seizoen (sept) en forse restitutie vanwege vervallen repetities (begroot 22K, werkelijk 9K).

16. De private middelen waren begroot op €45.000, waarvan €30.000 samenhang met locatievoorstelling *Cinema Royal*. Deze fondsenwerving is gestart maar niet volledig doorgezet, daarnaast is het project *Stolpersteine* uitgesteld (3,5K) en Festival Musica Sacra (4K) waarvoor de fondsenwerving toch rechtstreeks via het festival verlopen is, wat gezamenlijk het verminderde resultaat van €8.000 verklaard.

SUBSIDIES

25. Verhoging van de structurele subsidie OCW betreft indexering.
26. Het verschil in realisatie en begroting onder incidentele publieke subsidies wordt voornamelijk verklaard door de OCW-bijdrage van €130.300, vervallen zijn de begrote externe bijdragen voor *Cinema Royal*, de bijdrage van €15.000 voor opzet en uitvoering van de *Theaterontmoeting* wordt met toestemming van de Provincie Limburg via de balans meegenomen naar 2021 (zie 2.12 Provincie Limburg).

LASTEN

BEHEERSLASTEN MATERIEEL

1. Voor de post kantoor- en algemene kosten geldt dat de advieskosten €12.000 hoger zijn dan begroot, samenhangend met het verlenen van een externe opdracht aan een wervings- en selectiebureau voor de opvolging en versterking van onze Raad van Toezicht.

Onder algemene publiciteit is €11.000 meer uitgegeven dan voorzien, dit hangt samen met het feit dat de specifieke marketinguitgaven zijn gedaald i.v.m. het wegvallen van voorstellingen en de strategische keuze om derhalve vervangend op corporate niveau onze zichtbaarheid te ondersteunen. In totaal is aan marketing €70.000 uitgegeven waar €71.000 was begroot.

BEHEERSLASTEN PERSONEEL

De personeelslasten zijn conform begroting, de mindere kosten hangen samen met het ontvangen ziektegeld van €22.000 zonder dat hier vervanging nodig was. Vanwege thuiswerken zijn de reis- en verblijfskosten substantieel minder, aan scholing zijn we buiten een aantal korte online-trajecten niet toegekomen.

ACTIVITEITENLASTEN MATERIEEL

Onderbesteding van €34.500 voorbereidingskosten en €61.000 uitvoeringskosten, in totaal €96.000 met name samenhangend met het niet volledig repeteren en uitvoeren van *Cinema Royal* (30K voorbereiding en 20K uitvoering). Verder optelsom van verminderd aantal uitvoeringen, zoals *Kanonnenvoer* (23K) en uitstellen naar 2021 van de *Theaterontmoeting* (15K).

ACTIVITEITEN LASTEN PERSONEEL

Vaste contracten lopen in de pas, de incidentele vrijval van in het verleden onverschuldigd ontvangen UWV-gelden vertekent hier echter €25.000. Daarnaast is er sprake van vrijval van

een reservering van €23.000 in verband met in het verleden niet aangesloten premieafdracht verzuimverzekering Achmea. Wat betreft *Vreemde Eend* geldt een lagere coproductiebijdrage (14K) dan voorzien: een van de dansers is bij Sally Dansgezelschap Maastricht in dienst gegaan in plaats van bij Het Laagland.

VERANTWOORDING EXTRA GELDEN TALENTONTWIKKELING EN CULTUUREDUCATIE

De extra gelden voor talentontwikkeling waren in 2020 inmiddels gelabeld voor de inzet van de midcareer maker Annelies van Wieringen als begeleider van een grote groep eerste- en tweedejaars studenten van VISTA college studierichting Acteur verbonden aan de locatievoorstelling *Cinema Royal*. De audities hebben plaatsgevonden en er is uiteindelijk drie weken met uitsluitend de tweedejaars stagiaires gerepeteerd kunnen worden. De repetities van het jonge makerscollectief Alter voor hun voorstelling *Het Meisje & De Rode Jas* hebben doorgang kunnen vinden. Op het vlak van cultuureducatie geldt dat de trailervoorstelling *Our life in color (OLIC)* van het jonge makersduo Anoeek Oostermeijer en Mees Walter na een aantal try-outs zijn route naar het voortgezet onderwijs helaas nooit heeft kunnen maken. De makers zijn gecompenseerd voor vervallen speelbeurten.

3

KWALITATIEVE BESCHRIJVING VAN ONZE ACTIVITEITEN

Het jaar 2020 bestond artistiek gezien vooral uit meebewegen en heruitvinden. Voor al onze jonge én ervaren makers, was dat een pittig proces. Repeteren zonder (test) publiek, niet weten of je straks echt op tournee kan, ervaren dat het onderwijs niet direct behoefte heeft aan theater ook al zijn de scholen weer open, dat heeft absoluut een wissel getrokken op onze makers en acteurs en veel extra aandacht en begeleiding gevraagd. We hebben ons leren verhouden tot produceren op 1,5 meter afstand, zoals we onszelf hadden opgelegd bij Pippi Powerrrrr, om zo veilig mogelijk te kunnen repeteren en toeren.

Het Laagland heeft in dit hectische jaar de waarde van registraties leren kennen, waar we eerder terughoudend waren om opnames van voorstellingen te delen met ons publiek. Als we ons publiek niet live kunnen bereiken, dan is het delen van opnames toch de betere optie dan helemaal niets delen. Maar we hebben vooral ook de mogelijkheden van online live theater maken verkend, zoals bij *Zujerleech* en *De Rode Knop* waarbij het nieuwe medium zoom is gebruikt om toch connectie te kunnen maken met ons publiek. Juist de mogelijkheid om als cast én publiek elkaar live te zien, maakt dit alternatief interessant en meer gelijkwaardig aan de echte livebeleving. Later in het jaar ontdekten we ook de weerstand vanuit met name het onderwijs tegen streaming; leerlingen zitten al de hele dag in zoom en online theater is dan geen optie meer.

De digitale mogelijkheden nemen we, ook als de pandemie is gaan liggen, met ons mee. Daarbij blijft het live aspect wel vooropstaan, en blijft de kern van onze activiteiten op de vloer plaatsvinden, mogelijk versterkt door digitale randactiviteiten. Op uitnodiging van woningcorporatie ZOwonen gingen we eerder dan gepland aan de slag met de versterking van onze maatschappelijke werking en trok in de zomer een team van Laagland-makers op verkenning door de wijk Geleen-Zuid, waar persoonlijke aandacht juist vanwege isolement en covid-stress hard nodig was. Het belang van ontmoeting, de waardevrije artistiek blik die we in huis hebben en graag delen, de kunst om mensen niet vooral vanuit hun probleem maar vanuit hun potentie te zien, dat zijn inzichten die we juist vanwege de pandemie versterkt hebben opgedaan en die we niet meer los laten.

KANONNENVOER

NRC Handelsblad ★★★★★

Oorlogsgeweld op knappe wijze invoelbaar

De Limburger ★★★★★

Kanonnenvoer spettert en klettert van het podium

**Theaterkrant
(Keuze van de criticus)**

Oorlog als gruwelijk en prachtig avontuur

PREMIÈRE: KANONNENVOER

2020 startte in januari met een aantal extra uitvoeringen van het participatieproject *WijkZone#1: (Neet) van hie*, omdat er in de wijk Lindeneuvel via mond-tot-mond reclame nieuwe animo was ontstaan om deze voorstelling uit 2019 alsnog mee te maken. Vervolgens was het tijd voor de familievoorstelling *Kanonnenvoer*, een regie van Lennart Monaster op basis van het script dat huisschrijver Benny Lindelauf op verzoek schreef naar aanleiding van zijn jeugdroman *Hoe Tortot zijn vissenhart verloor*. De première van dit theatrale slagwerkspektakel op 1 februari 2021 in onze thuisbasis in Sittard, kon bogen op prachtige recensies. Na 24 voorstellingen kwam aan het succes van *Kanonnenvoer* abrupt een einde doordat op 13 maart 2020 de theaters op slot moesten. Voor langere duur, zo bleek uiteindelijk. De voorstelling is sindsdien niet meer gespeeld maar krijgt in seizoen 2021/2022 zijn vervolg.

APP JE EVEN VOOR MIJ?

De voortzetting van *App je even voor mij?* onze klassenvoorstelling voor het voortgezet onderwijs over de impact van sociale

media samen met Toneelgroep Maastricht, kwam per 18 maart stil te liggen. Acteurs Kiki van Aubel en Sebas van der Donk startten samen een soort feuilleton op Instagram door elkaar om de beurt te bevragen over thuiszijn-skills en lockdown-vaardigheden. Deze Instastories vormden de eerste alternatieve digitale stappen van Het Laagland. Het verzoek vanuit het onderwijs om als alternatief voor *App je* in de klas een online variant van de voorstelling te maken, werd dan ook snel omarmd. Deze online variant is breder in onderwijsland uitgezet. Toen de scholen weer open mochten, is de tournee toch niet volledig vervolgd kunnen worden. Niet alle onderwijskoepels of schooldirecties zagen vanuit het oogpunt van veiligheid theaterbezoek in de klas direct weer zitten. Ook kampten we met de voorkeur van een deel van de scholen voor het inhalen van onderwijsachterstanden op meer feitelijke vakken. Voor de twee acteurs was het spelen in de klas onder covid-19 omstandigheden afhankelijk van de school en de wijze waarop per locatie de maatregelen wel of niet strikt werden nageleefd, gelet op het eigen veiligheidsgevoel behoorlijk belastend. De laatste geplande voorstellingen hebben we daarom in overleg met de cast uit eigen beweging geannuleerd.

ZOZOMER

In de zomer zagen we eerder dan verwacht juist de kans onze maatschappelijke werking in de eigen regio te versterken. Van beoogd samenwerkingspartner ZOwonen kregen we het signaal dat zij zich zorgen maakten over de leefbaarheid in een wijk als Geleen-Zuid, waar bewoners door het gedwongen thuisblijven nog dichter op elkaars lip zaten dan normaal al het geval is. Ze zochten onze hulp om die spanning wat te verzachten. Onder supervisie van Inez Derksen trok een gevarieerd team van twaalf jonge Laagland-makers onder de noemer ZOzomer de wijk in om laagdrempelig kennis te maken en bij te praten. De aanpak was even simpel als doeltreffend: op een grasveld ingesloten door hoogbouw en gelegen naast een winkelcentrum knoopten onze makers vanuit blauwe strandstoeltjes en voorzien van groene koelboxen, in die snikhete zomerdagen gesprekken aan met langslopende buurt-

bewoners van alle leeftijden. Dit leverde meer dan honderd ontmoetingen op, van vluchtige eenmalige gesprekken tot langdurige contacten inclusief herhaalbezoeken op de galerij of op het balkon bij mensen thuis. We betrokken een leegstaand appartement in een van de flats en kregen zo steeds meer voet aan de grond. ZOzomer werd in augustus afgesloten met een reeks persoonlijke muzikale balkonserenades, met kerst 2020 zijn er opnieuw veertig flatbewoners verrast met een speciale kerstgroet. ZOzomer leverde een uitgebreide verkenning van de wijk Geleen-Zuid op waar de komende jaren op kan worden doorgebouwd voor het traject Zuid-Zone. Woningcorporatie ZOwonen blijft onze primaire partner in dit vierjarige traject dat zich concentreert op de flatgemeenschap van Geleen-Zuid en dat deels in co-creatie met de buurt uiteenlopende artistieke interventies en theaterprojecten moet opleveren, die uiteindelijk ook interessant zijn voor regio breed publiek.

VREEMDE EEND

De succesreprise van de kleutervoorstelling *Vreemde Eend* kende een grillig verloop. Aanvankelijk besloten we in mei 2020 in overleg met onze coproductiepartner Sally Dansgezelschap Maastricht om de tournee terug te trekken. Dat was in een fase dat door de cast ook op het podium 1,5 meter afstand moest worden gehouden, wat bij een dansvoorstelling als deze die ook nog eens gaat over de angst voor de ander absoluut geen optie was. Toen in tweede instantie bleek dat performers geen afstand hoefden te houden en kinderen t/m 12 jaar naast elkaar mochten worden geplaatst in de zaal, zagen we kans om *Vreemde Eend* tóch op tournee te laten gaan. Om vervolgens eenmaal op tournee in oktober toch weer tegen een nieuwe theatersluiting aan te lopen. De afdelingen educatie van beide gezelschappen proefden de behoefte van het primair onderwijs om de thematiek van *Vreemde Eend* wel te benutten en lanceerden een digitaal lespakket dat per januari 2021 wordt uitgezet. Na een succesvolle pitch,

zijn we met omroep EO in gesprek over de adaptatie van *Vreemde Eend* naar een tv-serie van 8 afleveringen met Zappelin als zender. Deze tv-adaptatie wordt gefinancierd vanuit het Actieplan NPO Cultuur. Voor Het Laagland en Sally Dansgezelschap Maastricht is dit een unieke kans om de voorstelling in een nieuwe variant alsnog te delen met een groot publiek en gezamenlijk een nieuw medium te ontdekken.

OUR LIFE IN COLOR

De trailervoorstelling *Our life in color* (OLIC) heeft in 2020 helaas uitsluitend een aantal try-outs beleefd. De voorstelling is voortgekomen uit de eerste editie van ons talentlab *Studio Laagland* (2019) waarin Aniek Oostermeijer en Mees Walter na een pitch twee weken onder leiding van Inez Derksen en Lennart Monaster aan hun plan voor een nieuwe theatrale seksuele voorlichting hebben gewerkt. Op basis van een aantal toonmomenten voor jong publiek, heeft dit makersduo vervolgens de kans gekregen om hun werk verder bij Het Laag-

land te ontwikkelen in coproductie met VIA ZUID en in samenwerking met Toneelgroep Maastricht, tot een trailervoorstelling voor het voortgezet onderwijs. Deze persoonlijke theatrale voorlichting over gender en seksuele identiteit heeft in 2020 uiteindelijk nooit vanuit de theatertrailer het schoolpubliek bereikt. Alternatieve aanpakken zijn meermaals overwogen, maar de kracht van deze theatrale seksuele voorstelling ligt toch echt in het live delen van deze persoonlijke theatervorm. De OLIC-trailer staat nu paraat voor najaar 2021.

(BIJNA) ALLES KOMT GOED

Inez Derksen regisseerde dit duet voor acteur en celliste op uitnodiging van Festival Musica Sacra op basis van een nieuwe theatertekst van Malou De Roy van Zuydewijn, waar diverse interviews met kinderen met een chronische ziekte zoals coeliakie aan ten grondslag lagen. Het thema van chronische ziekte en de beperkingen die dat met zich meebrengt

voor het dagelijks functioneren, werd door de uitbraak van covid-19 onbedoeld extra actueel. De voorstelling was de inlossing van zowel de wens om weer op dit festival actief te zijn als van de wens vanuit Inez Derksen om samen te werken met Malou De Roy van Zuydewijn. Na Festival Musica Sacra was er behoorlijk wat animo vanuit het primair onderwijs om de voorstelling in aula's of gymzaal te spelen, wat uiteindelijk vanwege covid-19 toch niet gebeurd is. De voorstelling krijgt april/mei 2021 een nieuwe speelronde op basisscholen. Inez Derksen: 'Deze tekst had weinig extra's nodig om tot een voorstelling te komen. Dat vind ik als maker ook zo interessant aan deze corona-tijd: ik wil terug naar de basis, de kern, zonder toeters en bellen een verhaal vertellen. Daarin zit de waarde van theater nu. Ik ben heel blij met acteur Marcos Valster da Costa Ferreira. Hij kan met zijn energieke aanwezigheid en de levendigheid in zijn spel echt een verhaal vertellen. En dat is waar we juist nu zo'n behoefte aan hebben. Elkaar ontmoeten via een verhaal dat raakt.'

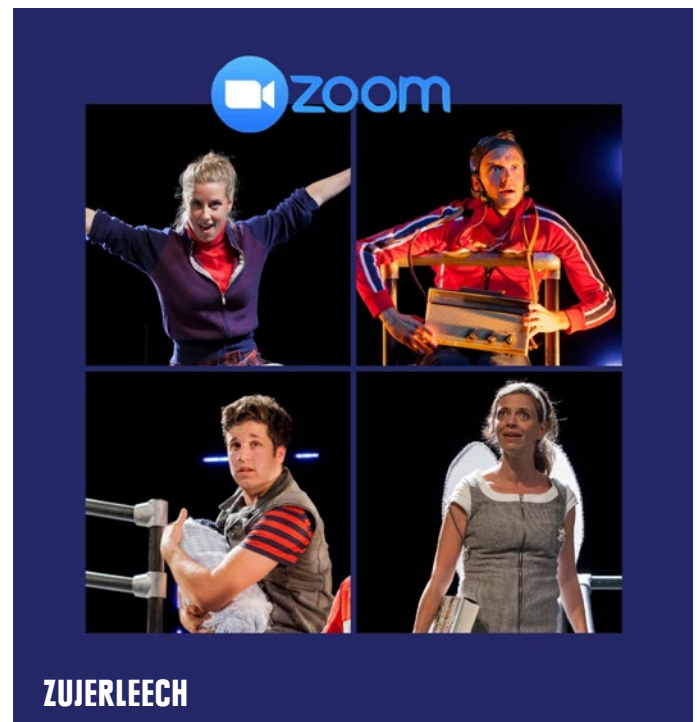
WOOSH!

De eerste peutervoorstelling van Het Laagland, bedoeld voor kinderen vanaf 1,5 jaar, heeft zijn première tijdens festival *Twee Turven Hoog* niet mogen beleven omdat het festival tot drie keer toe uitgesteld moest worden. De voorstelling is intussen wel ingespeeld, nadat in de doorontwikkeling van 2019 naar 2020 rekening moest worden gehouden met diverse corona-maatregelen. Dat vroeg juist vanwege het centrale thema van adem en lucht om speciale aandacht. Zo zijn de houten bankjes van de eigen zitopstelling van *WOOSH!* veel verder uit elkaar geplaatst dan in de oorspronkelijke versie bedoeld was. De reprise in seizoen 2021/2022 stond al gepland en een flink aantal van de tussentijds geannuleerd voorstellingen is dan ook doorgeplaatst naar het nieuwe seizoen.

ZUJERLEECH

Vijf jaar na de oorspronkelijke première keek de Westelijke Mijnstreek uit naar de reprise van deze ontroerende voorstelling over het effect op de vriendschap tussen vier kinderen van de ramp met een naftakraker bij de DSM in 1975. Benny Lindelauf tekende voor deze dialect-tekst, deels gebaseerd op zijn eigen herinnering van opgroeien in Sittard en gesprekken met nabestaanden van de ramp. Helaas bleek het geen optie om de voorstelling live in onze eigen zaal in Sittard-Geleen te spelen, het publiek dat we dan bij de in oktober geldende maatregelen zouden kunnen bereiken, zou per voorstelling echt te klein zijn geweest. Gevoed door de positieve ervaringen van de testfase van *De Rode Knop* is er gekozen voor een live gespeelde zoom-variant waarbij de acteurs ieder in hun eigen ruimte konden blijven. Dit was zowel voor regisseur Inez Derksen als voor de cast een forse rollercoaster,

maar ook een energieke speurtocht naar de mogelijkheden van dit nieuwe medium. De extra repetities die relatief lastminute nodig waren om deze zoom-aanpak voor te bereiden in combinatie met de intensiteit van deze manier van theater maken en het vervallen van schoolvoorstellingen, zorgde ervoor dat we online minder speelbeurten konden realiseren dan gepland. Het nagesprek waarbij publiek, acteur, regisseur en cast ook via zoom met elkaar in gesprek gingen, bleek bijzonder waardevol. En de impact van de voorstelling was via zoom door de mogelijkheden van cameravoering anders, maar zeker niet minder groot dan in de reguliere theaterversie.

Theaterkrant: ‘Het is eigenlijk een geheel nieuwe regie, gemaakt voor het beeldscherm van de computer. Het resultaat is veel meer een live gespeelde film, die is aangepast aan de beperkte mogelijkheden van het medium. Het camerastandpunt blijft vast, maar de beeldmontage is dynamisch. Het beeldscherm is meestal opgesplitst: de acteurs verschijnen ieder in hun eigen kader. Deze kaders worden telkens in verschillende variaties ten opzichte van elkaar geplaatst. Een eenvoudig maar vernuftig principe, dat als het ware de theatrale mise en scène vervangt. Zo ontstaat een vorm van gezichtsbedrog die verhult dat de acteurs helemaal niet met elkaar in dezelfde ruimte zitten. Ieder van hen speelt coronaproof vanuit een eigen kamer, maar ze lijken elkaar aan te kijken en soms zelfs aan te raken.’

CINEMA ROYAL

Deze locatievoorstelling, op basis van een speciaal voor dit doel geschreven tekst van Benny Lindelauf en een coproductie met Festival Cultura Nova, zou onbetwist een van onze hoogtepunten van 2020 vormen. Een heerlijk feelgood-verhaal op een prachtige erfgoedlocatie in Heerlen aan de vooravond van het weer in gebruik nemen van deze cinema als nieuwe filmHUB, doorspekt met filmgeschiedenis en door het publiek aangeleverde anekdotes en herinneringen. *Cinema Royal* betekende ook een bijzondere samenwerking met de acteursopleiding van het VISTA college in Heerlen, die stonden te popelen om onder leiding van coregisseur Annelies van Wieringen en regisseur Inez Derksen hun opgedane kennis in de praktijk te brengen via een intensieve stage bij deze productie waarin een mooie wisselwerking tussen stagiairs, topamateurs en professionele acteurs was voorzien. Uiteindelijk alleen met de tweedejaars gerepeteerd en staan we in de startblokken om deze regionale locatievoorstelling alsnog tijdens Cultura Nova 2021 in première te laten gaan.

PAPPAGAME

Joris Erwich, als acteur en componist verbonden aan Laagland-voorstellingen als *Bezoek voor Beer* en in 2021 te zien in *2021: Een Ruimtereis*, heeft een eigen muzikale theatersolo gemaakt gebaseerd op zijn ervaringen als vader van jonge kinderen. Het Laagland heeft een deel van de ontwikkelingskosten voor haar rekening genomen. Insteek was dat de voorstelling *Pappagame* in het zomerseizoen van 2020 op een aantal festivals te zien zou zijn, dit plan is mede door covid-19 niet uit de verf gekomen.

DE RODE KNOP

Vier bekende Laagland-acteurs, Aafke Buringh, Lennart Monaster, Gijs Nollen en Folmer Overdiep, namen het initiatief om vanuit ieders eigen huis samen de mogelijkheden van zoom voor theater te ontdekken. Dat zag er zo veelbelovend uit dat Het Laagland heeft geïnvesteerd om dit onderzoek verder uit te diepen. Dat heeft geleid tot het interactieve concept van *De Rode Knop*, waarin de acteurs thuis voor de laptop in een combinatie van zoom en skype live voor een publiek van ouders en kinderen die thuis samen op de bank inlogden. De kerstvariant van deze geslaagde, interactieve ontmoeting met het publiek, is zonder Lennart Monaster maar met Dave Luza zeven maal live gespeeld en aangeboden via theaters verspreid over het land die ieder hun eigen achterban voor *De Rode Knop* hadden benaderd. Deze show is uitstekend ontvangen, de spelopdrachten tussendoor en de mogelijkheid om via de chat spel-aanwijzingen aan de acteurs te geven, zijn zowel door kinderen als hun ouders volop benut.

PIPPY POWERRRRR

Een voorstelling maken over onaangepastheid en je dan moeten laten beperken door covid-maatregelen is bepaald geen sinecure. De repetities voor de nieuwe familievoorstelling van Inez Derksen startten midden november 2020. Om zo goed mogelijk corona-bestendig te zijn, is er ook op de vloer gerepeteerd met 1,5 meter afstand tussen de actrices. Dit was een uitdaging die Inez Derksen in volle overtuiging is aangegaan. De voorstelling is op de vloer op basis van improvisaties en spelopdrachten tot stand gekomen en heeft een energieke voorstelling tot resultaat, waarin zang en dans een belangrijke motor vormen voor persoonlijke ontboezemingen van de vijf actrices over opgroeien, angsten, dromen

en actuele thema's als black lives matter, gender-rollen en het klimaat. *Pippi Powerrrrr* is een oproep om jezelf trouw te blijven en je kwetsbaarheid juist te tonen omdat daar moed en kracht uit zijn te putten. Dit staat in de traditie van voorgangers *Expeditie Peter Pan* en *Joris & De Drakentemmers* als het gaat om de persoonlijke thematiek, de interactie met het publiek en het samenvallen van acteur en personage. Helaas is *Pippi Powerrrrr* buiten een aantal besloten try-outs voor het eigen team en een livestream voor familie en vrienden, niet met het publiek gedeeld kunnen worden. De optie om de voorstelling breder via een livestream te delen is overwogen, maar de energie van de voorstelling vraagt echt om volle zalen met live publiek. De voorstelling gaat begin 2023 alsnog in première.

Theaterkrant (interview rubriek In de IJskast): 'Derksen had bij aanvang van het repetitieproces een lekker brutale voorstelling voor ogen. 'Het liefst met publiek op het podium, de spelers ertussen, iedereen door elkaar heen en veel interactie. De ondertitel is 'een avontuurlijk onderzoek naar trouw zijn aan jezelf', en dat avontuurlijke heb ik ook echt artistiek opgevat. We zijn zonder script aan de slag gegaan, ik had alleen een aantal vragen en beelden in mijn hoofd. Dus daar zat ik, met mijn zin om de grenzen op te zoeken en met zoveel voorwaarden en maatregelen tégen me. Ik heb me vaak afgevraagd of het nog reëel is. Maar uiteindelijk realiseerde ik me dat juist dat precies is waar de voorstelling over gaat. Wat als je de onzekerheid omarmt? We moeten in deze tijd allemaal leren om met een soort vormeloosheid om te gaan. Die voortdurende zoektocht naar houvast is spannend, soms ronduit doodvermoeiend, maar ook interessant.'

4

PUBLIEKSBEREIK

Het aantal bereikte bezoekers levert in 2020 uiteraard een ander beeld op dan we hadden voorzien. In totaal hebben we met 133 speelbeurten 7.041 mensen als publiek bereikt, waar we 304 uitvoeringen met 24.755 mensen geraamd hadden. De voorstellingen die na maart 2020 doorgang hebben kunnen vinden, hadden door de beperkte zaalcapaciteit een lager bereik dan dat we gewoon zijn.

Reguliere producties		Begroot		Gerealiseerd						
Het Laagland 2020		voorzien	voorst.	bezoek	voorst.	bezoek	vrij	bezoek	school	bezoek
Wijkzone #1 (locatie)	nee		0	0	3	130	3	130	0	0
Kanonnavoer (middenzaal)	ja		54	9.625	24	3.604	9	801	15	2.803
App je even voor mij? (klas)	ja		110	2.750	66	1.782	0	0	66	1.782
Vreemde Eend (kleine zaal)	ja		37	5.370	12	789	3	110	9	679
Bijna alles komt goed (locatie/klas)	ja		8	300	12	303	8	201	4	102
Our life in color (trailer)	nee		0	0	5	70	4	41	1	29
WOOSH! (kleine zaal)	ja		52	1.940	11	363	11	363	0	0
Zujerleech (kleine zaal)	ja		16	2.600	0	0	0	0	0	0
Cinema Royal (locatie)	ja		11	1.210	0	0	0	0	0	0
Pappagame	ja		16	960	0	0	0	0	0	0
			304	24.755	133	7.041	38	1.646	95	5.395

ONLINE producties		Begroot		Gerealiseerd						
Het Laagland 2020		voorzien	voorst.	bezoek	voorst.	bezoek	vrij	bezoek	school	bezoek
De Rode Knop (online live gespeeld)	nee		0	0	7	104	7	104	0	0
Zujerleech (online live gespeeld)	nee		0	0	7	950	7	950	0	0
			0	0	14	1.054	14	1.054	0	0

			304	24.755	147	8.095	52	2.700	95	5.395
--	--	--	-----	--------	-----	-------	----	-------	----	-------

OVERIGE ACTIVITEITEN

Het publieksbereik van de live gespeelde online voorstellingen *Zujerleech* en *De Rode Knop* zijn conform de aanwijzingen van OCW geteld onder overige activiteiten, hoewel ze in onze beleving vanwege dit live aspect onder voorstellingen gerekend hadden mogen worden. Onder overige activiteiten zijn ook de kijkers opgenomen van de registraties van voorstellingen uit ons repertoire die we aanvankelijk gratis via onze eigen website ter beschikking

hebben gesteld, en in een latere fase betaald hebben aangeboden via het nieuwe digitale platform Podiumkids Thuis, een initiatief van de gezamenlijke jeugdpodiumkunsten. Ook de ontmoetingen uit ZOzomer tussen makers team en flatbewoners in Geleen-Zuid zijn hier vermeld. Vandaar dat het bereik van de overige activiteiten in 2020 hoger is dan in voorgaande jaren, hoewel de aantallen van deelname aan Theaterwerkplaats Jong Laagland en workshops in het onderwijs in 2020 logischerwijs vanwege de lockdowns juist is afgenomen.

TOTAAL BEREIK PERIODE 2017-2020

De teller van ons totale publieksbereik in de periode 2017-2020 staat zodoende op 99.493 bezoekers, net iets minder dan de ondergrens van 100.000 die we in onze aanvraag voor deze jaren hadden afgegeven. Maar in 2017 hadden we die prognose van 100.000 bezoekers al naar boven bijgesteld en zonder pandemie hadden we de 120.000 bezoekers, die we inmiddels in het vizier hadden, vast en zeker bereikt. Voor de overige activiteiten geldt een bereik in de periode 2017-2020 van 22.597 deelnemers. Daarmee komt het totale bereik van Het Laagland op 122.090 mensen.

TOELICHTING OP REGIONALE SPREIDING BIJ PRODUCTIE EN OPVOERING

Onderstaande tabel laat vooral zien dat Het Laagland in 2020 vooral actief is kunnen zijn in de eigen regio: in Limburg heeft 55% van de geplande voorstellingen doorgang kunnen vinden, in de rest van Nederland is dat slechts 20%. In de eigen standplaats Sittard-Geleen hebben we onze aanwezigheid het beste weten door te zetten. De gerealiseerde voorstellingen in het buitenland betreffen uitsluitend België, met uitvoeringen van *Vreemde Eend*, *WOOSH!* en de klassenvoorstelling *App je even voor mij?* Die speelbeurten vroegen extra aandacht en voorbereiding doordat de regelgeving in België niet parallel liep aan Nederland.

PRESTATIEOVERZICHT 2020 HET LAAGLAND	PLANNING	REALISATIE
PUBLIEKSFUNCTIE - uitvoeringen		
a. uitvoeringen in Limburg, waarvan in	187	103
Standplaats	55	42
Limburg overig	132	61
b. uitvoeringen in de rest van Nederland	94	19
c. uitvoeringen in het buitenland	23	11
Totaal aantal uitvoeringen	304	133
PUBLIEKSFUNCTIE - bezoekers		
a. aantal bezoekers in Limburg	13.250	5.137
b. aantal bezoekers in de rest van Nederland	8.480	1.556
c. aantal bezoekers in het buitenland	3.025	348
Totaal aantal bezoekers	24.755	7.041
OVERIG		
a. aantal educatieve activiteiten	215	145
b. aantal deelnemers educatieve activiteiten	3.500	8.700

TOELICHTING OP NIEUW EN DIVERS SAMENGESTELD PUBLIEK

Zoals eerder benoemd in dit verslag, zorgden covid-tijden op meerdere fronten ook voor nieuwe verbindingen met nieuw publiek. In onze aanvraag voor 2021/2024 hebben we in het kader van sociale inclusie als actiepunt voor 2020 benoemd dat Het Laagland meer structureel met onder meer AZC's of voedselbanken in de regio ging samenwerken. Dat voornemen heeft door het stilliggen van voorstellingen geen opvolging gekregen. De eerdere start van onze wijkgerichte aanpak in Geleen-Zuid is echter wel een invulling van sociale inclusie. De balkonserenades en huiskamerconcertjes vormden voor de meeste flatbewoners de eerste, laagdrempelige kennismaking met theater. De tientallen ontmoetingen tussen makers en bewoners leveren grondstof voor het verdere participatietraject *ZuidZone* (2021-2025).

De primaire strategie van het aanbieden van voorstellingsregistraties tijdens de eerste lockdown was het zichtbaar blijven als gezelschap en binding houden met onze bestaande achterban. Maar uit de directe respons blijkt dat deze registraties ook goed zijn bekeken door publiek dat Het Laagland nog niet kende. De ruime media-aandacht voor dit initiatief en de bijbehorende mond-tot-mond reclame hebben deze publiekswerking verder versterkt. Ook vanuit het primair onderwijs was er veel animo voor onze registraties, soms als onderdeel van de thuislessen of als tip richting ouders. Vooral voorstellingen voor de kleuterdoelgroep scoorden goed, met *Bezoek voor Beer* als

uitschieter. Voor publiek dat voor het eerst via deze digitale weg heeft kennisgemaakt met theater of met Het Laagland is dit wellicht een aanzet tot live theaterbezoek zodra dit weer kan.

Met *WOOSH!* hebben we een goede start gemaakt met voorstellingen voor een peuterpubliek en hun (groot)ouders. De tournee is door de twee lockdowns en bijbehorende verplaatsingen wel gehavend, maar de speelbeurten die doorgang hebben kunnen vinden, waren zeer geslaagd en voor een zeer gretig en aandachtig publiek. Het smeden van connecties met peuterspeelzalen en kinderdagopvang was in 2020 geen goede timing maar blijft een van de opdrachten voor 2021 voor onze matchmakers.

De bestaande registratie van *Zujerleech* is rond de kerst op een 150-tal DVD's gedeeld met zorginstellingen voor ouderen in de Westelijke Mijnstreek. Het is niet exact te monitoren of alle woongroepen of huiskamers de gelegenheid hebben gehad om gezamenlijk dit verhaal uit de eigen regio te bekijken, maar de reacties die we hebben mogen ontvangen zijn zeer positief. Ook daar waar niet direct ruimte was om de voorstelling in het programma op te nemen, werd de gedachte zeer gewaardeerd.

MARKETING

Het Laagland monitort de berichtgeving in de media en de hieraan gekoppelde media-waarde. Zowel het aantal berichten als de bijbehorende waarde kende in 2020 bijna een verdubbeling ten opzichte van het jaar ervoor. Dit is te danken aan een combinatie van actieve benadering bij digitale

projecten als *Zujerleech* en *Theater na de Dam* en het gretig oppikken van media van het culturele (maar ook digitale) aanbod dat er wél was. Ook hier zijn de digitale voorstellingsregistraties koploper als het gaat om aandacht; opvallend was dat vooral de landelijke pers Het Laagland meer wist te vinden dan de afgelopen jaren.

Ook voor het websitebezoek geldt dat dit bijna is verdubbeld ten opzichte van vorig jaar, met een totaal van bijna 40.000 bezoeken, van wie ruim 29.000 unieke gebruikers. De statistieken laten zien dat deze ongekennde stijging vooral te danken is aan het succes van de voorstellingsregistraties, versterkt door de digitale displaycampagnes die Het Laagland per 2020 inzet naast Google Adds. Nu in het kader van de gemeenschappelijkheid de keuze is gemaakt om voorstellingsregistraties betaald via Podiumkids aan te bieden en het reguliere aanbod voorlopig nog niet kan spelen, is de verwachting dat het websitebezoek wel weer iets zal afnemen.

Doordat meerdere producties tijdelijk niet konden spelen, is er in 2020 budget overgeheveld van specifieke naar algemene marketing. De website heeft een update gehad waarbij er vooral ruimte is gemaakt voor andersoortige projecten

dan standaard voorstellingen, zoals onze participatievoorstellingen en een betere weergave op mobiel. Omdat drukwerk niet past bij de flexibiliteit die nodig is in covid-tijden, heeft Het Laagland de keuze gemaakt om voor seizoen 2020/2021 geen seizoenbrochure uit te brengen. Onze achterban heeft als alternatief voor de start van de zomervakantie onder de noemer *kleur je zomer* een kaart met gadget toegestuurd gekregen.

Een andere belangrijke focus lag in 2020 op de inzet van collectieve marketing. Het collectief van marketeers van Nederlandse jeugdtheatergezelschappen, Podiumkids, kwam voordat covid-19 toesloeg net op stoom met een collectieve campagne. De solidariteit die de eerste lockdown opleverde heeft uiteindelijk juist ook extra commitment opgeleverd en net voor de kerstvakantie is met vereende krachten het nieuwe gezamenlijke platform Podiumkids Thuis gelanceerd, vol aanbod van online jeugdregistraties. Met goede landelijke media-aandacht als bijvangst, heeft deze intensieve samenwerking ook gezorgd voor nieuw elan om in de toekomst te blijven inzetten op collectieve marketing en een betere positionering van de jeugdpodiumkunsten binnen het bestel.

5

**TALENT-
ONTWIKKELING
& NIEUWE
MAKERS**

Met de term talentontwikkeling wordt in de regel de groei bedoeld van jonge en nieuwe theatermakers. Het Laagland biedt sowieso structureel ontwikkelingskansen voor midcareer makers zoals Lennart Monaster en Annelies van Wieringen om zich verder te ontwikkelen als regisseur, maar voor 2020 geldt als bijzondere omstandigheid dat ook doorgewinterde makers zoals artistiek directeur Inez Derksen zich hebben moeten en willen verhouden tot nieuwe media.

Onderstaande schreef Inez tijdens het maakproces van Zujerleech in de zoom-variant op facebook: 'Elke keer onszelf én ons theatermedium weer opnieuw uitvinden, tussen alle beperkingen door. Zo ontwikkel ik nu vanuit huis mijn online skills als webcamregisseur: 'Kiki, als jij je neus nog iets meer naar links onder draait, dan lijkt het net of je Niels echt aankijkt. En ja, Lennart, precies zo... blijf hier met je bovenlichaam iets voorover gebogen, dan is jouw kader hetzelfde als dat van Roos!' We verzinnen listen zodat de personages elkaar in beeld toch (bijna;-)) kunnen zoenen. Of slaan. Of zogenaamd voorwerpen van elkaar over kunnen pakken, tussen Sittard en Amsterdam. Soms denk ik: waar ben ik aan begonnen...Wat doen we onszelf en elkaar aan... Uren, dagen zit ieder voor zich eenzaam naar een beeldscherm te staren en tegen de muren op te spelen. Er is zoveel kille techniek nodig. Zoveel extra tijd en geduld. En zoveel woorden, zoveel bizarre strapatsen op stoelen en prullenbakken. Alles om straks jullie als publiek écht méér dan vier pratende hoofden in een vertrouwd Zoomkader te kunnen bieden. Maar ALS dat dan soms al even lukt. En als we de Zoom-situatie juist niet verdoezelen, maar meenemen in het verhaal en het spelen, dan is er ineens theatermagie! Even ouderwets als 2.0'

Lennart Monaster realiseerde in 2020 zijn tweede familievoorstelling *Kanonnenvoer*. Monaster over de betekenis van deze voorstel-

ling op zijn ontwikkeling als regisseur van muziektheater: 'In de composities, verweving van muziek en spel én ontwikkeling van sound-design is deze voorstelling een grote stap geweest in mijn ontwikkeling als muziektheatermaker. Het werken met een voldragen theatertekst past me als een handschoen. Dat de taal en muziek elkaar hebben versterkt en dat daarmee de zeggingskracht en ontroering alleen maar sterker zijn geworden, is iets waar ik heel trots op ben.'

Annelies van Wieringen was als coregisseur naast Inez Derksen bij de locatievoorstelling *Cinema Royal* vooral gericht op participatie

en de begeleiding van de beoogde stagiaires vanuit VISTA. Monaster stond aan de wieg van de interactieve zoomvoorstelling *De Rode Knop* waar Annelies van Wieringen uiteindelijk de eindregie voor deed. Van Wieringen deed ook regie-advies bij *Pappa Game* en was vervolgens vanaf november als dramaturg verbonden aan de repetities van *Pippi Powerrrrr*.

NIEUWE MAKERS

Collectief Alter, bestaande uit **Heléne Binder**, **Mayke Roels** en **Ischa den Blanken**, startte 2020 met de succesreprise van *WijkZone#1* en werkte daarna aan de nieuwe voorstelling *Het Meisje & De Rode Jas*. Dit is een tweede deel uit een drieluik dat in samenwerking met VIA ZUID tot stand komt. Om de beeldende kracht van deze voorstelling verder uit te diepen, is samenwerking gezocht met 't Magisch Theatertje in Maastricht. De voorstelling staat gepland voor een première in zomer 2021.

Anoek Oostermeijer & Mees Walter legden de basis voor hun voorstelling *Our life in color* in 2019 tijdens de eerste editie van *Studio Laagland*, onze proeftuin voor talentontwikkeling. Deze theatrale voorstelling over seksuele diversiteit stond paraat om in de mobiele Laagland-theatertrailer langs het voortgezet onderwijs in Limburg te reizen. Zover heeft het uiteindelijk niet mogen komen, aangepaste planning is dat *OLIC* najaar 2021 op tournee kan. Anoek en Mees hebben tussentijds niet stilgezeten en

de basis gelegd voor een aantal theatrale projecten die deels vanaf 2021 bij Het Laagland kunnen landen.

Luca Meisters is als regieassistent betrokken bij *Pippi Powerrrrr* en de beeldregisseur van de online variant van de klassenvoorstelling *App je even voor mij?*

Karlijn Hamer & Bram van Helden toerden minder uitgebreid dan gepland met *WOOSH!*, de eerste peutervoorstelling van Het Laagland. Karlijn tekende in mei 2020 voor de jongereneditie van *Theater na de Dam* die dit keer de vorm van een podcast had.

Het makers team van ZOzomer is samengesteld uit relatief jonge regisseurs, spelers en theaterdocenten uit onze nabije omgeving. Een aantal bekende namen zoals **Kiki van Aubel**, **Sebas van der Donk** en huisschrijver **Annet Bremen** zijn aangevuld met nieuwkomers als **Karlijn van Kruchten**, **Talla Dirkzwager**, **Floor Savelkoul** en **Rebecca Schoolmeesters**. Annet Bremen startte in 2020 bovendien in opdracht van Het Laagland met haar

Heléne

Mayke

Ischa

Anoek

Mees

Luca

Karlijn

Bram

Naomi

onderzoek naar het voormalige Sterrehuis in Heerlen, ter voorbereiding van een theatertekst die tijdens Cultura Nova 2022 zijn beslag moet krijgen.

In januari startte onze participatielij met een succesreprise van *Wijkzone#1*, met Heléne Binder, Mayke Roels en Ischa den Blanken als makende spelers. Door de interesse vanuit Cultuurimpuls Venlo kon **Naomi Steijger** in 2020 starten met haar onderzoek voor *WijkZone#2* rond de Kaldenkerkerweg in Venlo. Door de impact van covid-19 heeft dit onderzoek meer verspreid door de tijd plaatsgevonden dan voorzien en zullen de afsluitende toonmomenten nu plaatsvinden in april 2021. *Wijkzone#2* is opnieuw een samenwerking van Het Laagland met VIA ZUID.

Cinema Royal was buiten een aantrekkelijke locatievoorstelling ook gepland als een vehikel voor talentontwikkeling doordat op de speelvloer zowel professionele acteurs als topamateurs en jong talent van de VISTA-opleiding acteur zouden samenkomen. Er is in juni 2020 drie weken voorbereidend gerepeteerd, maar hierin konden helaas alleen de tweedejaars studenten worden betrokken. Insteek is om deze bijzondere combinatie van diverse type Limburgse acteurs opnieuw samen te brengen tijdens Festival Cultura Nova editie 2021.

TALENTONTWIKKELING AMATEURS

De repetities van **Theaterwerkplaats Jong Laagland** zijn helaas tussentijds opgeschort moeten worden en ook de eindpresentatie tijdens de traditionele

Hoogwaterdag kon in juni helaas geen doorgang vinden. De eindpresentatie van de TLNT-groep is uitgesteld van mei naar september 2020 voor een beperkt publiek van 30 mensen. Dit heeft zeker impact gehad op het animo om per september 2020 weer opnieuw in te schrijven. Online repetities boden helaas maar gedeeltelijk uitkomst om de sfeer en de moraal hoog te houden. Het gebruikelijk toonmoment met kerst is gestreamd vanuit de grote zaal van onze thuisbasis Schouwburg De Domijnen.

Karlijn Hamer maakte in het kader van Theater na de Dam met zes jongeren van Jong Laagland de zeer geslaagde en ontroerende podcast *Radio Anders* over het leven van Maria Andres en Trudy Habets, twee Limburgse bevrijdingskinderen met een zwarte Amerikaanse soldaat als biologische vader. Zij waren niet alleen de eerste bevrijdingsbaby's maar ook de eerste kinderen met een donkere huidskleur in het witte katholieke Limburg van 1945/1946. Hoe was het voor hen om hier op te groeien en hoe reageren jongeren van nu op hun verhaal? De publicatie *Kinderen van Zwarte Bevrijders* van Mieke Kirkels vormde de basis voor hun onderzoek en deze podcast.

De **Theaterontmoeting** is een jaarlijks terugkerend weekend vol workshops voor jongeren van 12 t/m 18 jaar op locatie met overnachting, bedoeld als aanvulling op hun reguliere repetities bij Jong Laagland of andere jeugdtheaterscholen of toneelverenigingen in Limburg. In juni 2020 zou de Theaterontmoeting plaatsvinden in Geleen in combinatie met het jongerentheaterfestival Geleen On Stage, een activiteit van De Domijnen. Helaas konden we niet anders beslissen dan deze ontmoeting uit te stellen.

6

**VERSLAG
RAAD
VAN
TOEZICHT**

TERUGBLIK 2020

Voor heel Nederland, maar ook zeker voor de culturele instellingen, was 2020 vanwege de covid-19 pandemie een ongekend jaar. De *raison d'être* werd grotendeels weggenomen door het gedwongen stoppen van publieksactiviteiten. De Raad is verheugd dat ook in deze bijzondere tijd de directie en werknemers niet ingeboet hebben op enthousiasme en creativiteit. Alle mogelijkheden om nieuwe activiteiten te ontwikkelen en daarmee publiek te bereiken zijn succesvol benut.

Gelukkig is Het Laagland zoals alle BIS-gezelschappen extra ondersteund door het ministerie van OCW waardoor de wegvallende inkomsten in 2020 geen directe problemen hebben veroorzaakt aan de financiële kant van de bedrijfsvoering. De Raad wil dan ook haar dank uitspreken aan het adres van OCW voor deze belangrijke ondersteuning en ook voor de getoonde coullance betreft het niet na kunnen komen van de aangegane prestatie-eisen 2020. Voor dit laatste zijn we ook de Provincie Limburg dank verschuldigd.

De relevantie van Het Laagland werd in 2020 ook wederom onderstreept, zowel OCW als de Provincie Limburg kenden opnieuw structurele subsidie toe voor de periode 2021-2024 en er ontstond een incidentele maar substantiële subsidierelatie met de gemeente Sittard-Geleen.

VERGADERFREQUENTIE EN SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Bestuur en directie zijn in 2020 zes keer bijeengekomen (te weten op 16 jan, 11 mrt, 18 mei, 15 jun, 23 sep en 9 dec). Doorgaans waren dit digitale vergaderingen waarbij we aandacht hadden voor een eventuele impact van deze nieuwe manier van vergaderen op de governance. De vergadering van 11 maart was gepland ter vaststelling van de jaarstukken 2020. Vanwege de impact van covid-19 heeft zowel OCW als de Provincie Limburg akkoord gegeven op een latere aanlevering van deze stukken. In de maart-vergadering zijn de stukken reeds met de accountant doorgesproken om vervolgens in de extra vergadering van 18 mei in aanwezigheid van de accountant te worden vastgesteld. De vergadering van juni was ingeruimd met het oog op uitsluitel van zowel de Raad voor Cultuur als van de Provinciale Adviescommissie betreffende de Laagland-aanvraag 2021/2024. De vergadering van september stond naast de vaststelling van de begroting van 2021 in het teken van de werving- en selectiemethode gericht op vervanging van de aftredende voorzitter en versterking met een extra lid. De december-vergadering was gewijd aan een thema: de impact van covid-19, zowel kansen als bedreigingen, specifiek op Het Laagland en de hard getroffen culturele sector en de bredere impact van het virus op samenleving en economie.

Als Raad hebben we in 2019 een nieuwe accountant aangesteld en de controle van de jaarrekening 2019 is in 2020 plezierig en professioneel verlopen. De financiële commissie is ter voorbereiding van de vergadering in maart en juni met het oog op de opmaak van de jaarstukken 2019,

tweemaal via zoom met de accountant en de algemeen directeur bijeengekomen.

De geplande zelfevaluatie van de Raad heeft begin 2021 plaats gevonden, later dan oorspronkelijk gepland vanuit de hoop om deze toch tijdens een fysieke bijeenkomst te kunnen houden. Om dezelfde reden zijn de jaargesprekken over 2020 met de directie uitgesteld naar april 2021, mocht live bijeenkomen dan niet mogelijk zijn

dan wordt alsnog digitaal afgesproken.

Een van de punten die in de zelfevaluatie naar boven kwam is dat we de governance op een nog hoger niveau kunnen brengen door met ingang van 2021 jaarlijks met een vertegenwoordiging van het personeel een bijeenkomst te plannen.

In 2020 bleef de samenstelling van de Raad ongewijzigd. Voorzitter Hans Gubbels heeft op basis van de nieuwe Code Cultural

Samenstelling Raad van Toezicht inclusief rooster van aftreden en nevenfuncties

ACHTERNAAM	INITIALEN	M/V	GEBORTEJAAR	FUNCTIE	DATUM AANSTELLING	DATUM AFTREDEN ¹	TERMIJN	(NEVEN)FUNCTIES
Gubbels	J.H.M.	M	1960	voorzitter	15-04 2016	14-10 2020	1	<u>Directeur Museumplein Limburg</u> Lid bestuur Historie der Techniek Lid bestuur Deutsch-Niederlandisches Jugendwerk Lid York Forum
Cremers	D.G.P.	V	1965	vice- voorzitter	10-11 2016	09-05 2021	1	<u>Algemeen directeur Stichting Schippers & Van Gucht</u> Lid RVT Festival Karavaan voorzitter Stichting Nachtgasten Bestuurslid Stichting Via Berlin
Vriesema-Abels	C.R.M.G.	V	1957	lid vertrouwens- persoon	30-10 2017	29-04 2022	1	<u>Teamleider & senior-docent</u> <u>De Nieuwste Pabo</u> Bestuurslid LOPON2
Dovermann	A.C.M.	V	1980	lid financiële commissie	20-09 2018	19-03 2023	1	<u>Education-/Research Officer, School of Busi- ness and Economics, Maastricht University</u> Lid ondersteuningsplanraad samenwerkings- verband passend onderwijs Maastricht-Heu- velland
Bahadin	R.	M	1988	lid financiële commissie	01-11 2019	01-05 2024	1	<u>Accountmanager MKB C Rabobank Roer- mond-Echt</u> Lid Juniorkamer JCI Roermond

¹ In de statuten van Stichting Het Laagland is vastgelegd dat de leden van de Raad van Toezicht elke 4,5 jaar aftreden en tweemaal herbenoemd kunnen worden. Voor de directieleden/bestuurders is geen maximale termijn vastgelegd.

Governance medio 2020 aangegeven geen tweede termijn aan te gaan op grond van zijn betrekking als directeur/bestuurder van een collega cultuurinstelling in Limburg. Dit om deze Code zowel in wezen als in schijn recht te doen. Daarnaast streeft de Raad reeds langer naar uitbreiding. In september 2020 is een selectiecommissie geformeerd gericht op de werving van een nieuwe voorzitter en een extra lid, bestaande uit RvT-leden Dorine Cremers en Anke Dovermann en Simone Mager namens de directie.

Zoals beschreven in de aanvraag voor 2021-2024, is het beleid om ook buiten het eigen netwerk te werven vanuit de wens om Het Laagland in alle geledingen op het terrein van diversiteit en inclusie te versterken. Vandaar dat voor de werving van de nieuwe voorzitter en de versterking van het extra lid HR/juridisch het wervings- en selectiebureau Colourful People in de arm is genomen. Het wervingstraject is gestart in december 2020 en is in maart 2021 met succes afgerond, waarbij tevens een tweede extra lid aan de Raad is toegevoegd.

In de vergadering van 16 maart 2021 zijn de volgende benoemingen bekrachtigd:

Mevr. Marlea Kogeldans – voorzitter
Dhr. Omar El Khader – lid
Mevr. Miranda Dekkers – lid

We zien uit naar een plezierige samenwerking met de nieuwe leden en als een persoonlijke noot wenst de aftredend voorzitter de Raad in de nieuwe samenstelling veel plezier, wijsheid en succes.

AFSLUITEND

Ondanks de ongekende situatie is het jaar 2020 goed verlopen en kijken we met vertrouwen uit naar het moment dat de live ontmoeting met publiek, *de raison d'être* weer mogelijk is. Als Raad willen we de directie bedanken voor hun niet aflatende inzet voor dit bijzondere theatergezelschap.

Namens de Raad van Toezicht
Hans Gubbels, voorzitter

Rapport inzake de jaarrekening

2020

van

Stichting Het Laagland

Postbus 133

6130 AC Sittard

Aan de Raad van Toezicht van
Stichting Het Laagland
Postbus 133
6130 AC SITTARD

Sittard, 24 maart 2021

Geachte Raad,

OPDRACHT

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening over 2020 van Stichting Het Laagland te Sittard gecontroleerd. Bij deze jaarrekening is een goedkeurende controleverklaring afgegeven, opgenomen onder de overige gegevens.

24 MAART 2021

Voor waarmerking:

Voor waarmerkingsdoeleinden

Inhoudsopgave

1. Jaarrekening	4
Balans	5
Functionele exploitatierekening	7
Kasstroomoverzicht	9
2. Toelichting op de jaarrekening	10
1. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	11
2. Toelichting op de balans	13
3. Toelichting op de functionele exploitatierekening	16
4. Specificaties lonen en fte's	22
3. Overige gegevens	23
Prestatieoverzicht	24
Controleverklaring	25
Ondertekening directie en Raad van Toezicht	30

24 MAART 2021

1. Jaarrekening

24 MAART 2021

BALANS

ACTIVA	<u>2020</u>	<u>2019</u>
VASTE ACTIVA		
<u>Materiële vaste activa</u>		
Verbouwing	2.982	3.759
Inventaris en inrichting	0	0
Andere vaste bedrijfsmiddelen	<u>1.277</u>	<u>4.192</u>
	<u>4.258</u>	<u>7.951</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>Vorderingen</u>		
Op debiteuren	36.412	49.101
Belastingen en premies sociale verzekeringen	17.743	17.150
Overlopende activa	<u>16.925</u>	<u>13.774</u>
	<u>71.080</u>	<u>80.025</u>
<u>Liquide middelen</u>	<u>504.310</u>	<u>477.765</u>
	<u>575.390</u>	<u>557.790</u>
	<u>579.648</u>	<u>565.741</u>

24 MAART 2021

PASSIVA	<u>2020</u>	<u>2019</u>
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	174.561	173.745
Bestemmingsreserve locatieprojecten & maatschappelijke werking	130.000	130.000
Bestemmingsreserve covid19	80.000	0
Bestemmingsreserve automatisering	19.000	0
	<u>403.561</u>	<u>303.745</u>
 KORTLOPENDE SCHULDEN (Ten hoogste 1 jaar)		
Schulden aan leveranciers	44.704	66.741
Belastingen en premies sociale verzekeringen	27.489	30.414
Subsidieverstrekkers	15.000	0
Overlopende passiva	88.894	164.840
	<u>176.087</u>	<u>261.996</u>
	 <u>579.648</u>	 <u>565.741</u>

24 MAART 2021

Voor waarmerking:

FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

BATEN	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
<u>Eigen inkomsten</u>			
1. Publieksinkomsten binnenland (2+3+4+5)	51.764	162.152	147.412
2. Recette	15.964	56.232	37.698
3. Uitkoop	35.800	105.920	105.450
4. Partage	0	0	3.900
5. Overige publieksinkomsten	0	0	364
6. Publieksinkomsten buitenland	4.545	26.350	34.120
7. Totale publieksinkomsten (1+6)	56.309	188.502	181.532
8. Sponsorinkomsten	0	0	0
9. Vergoedingen coproducent	91.675	58.354	110.758
10. Overige directe inkomsten	41.789	23.825	51.044
11. Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	133.464	82.179	161.802
12. Totaal directe inkomsten (7+11)	189.772	270.681	343.334
13. Indirecte inkomsten	5.582	0	15.763
14. Private middelen – particulieren/vriendenverenigingen	0	0	0
15. Private middelen – bedrijven	0	0	0
16. Private middelen – private fondsen	8.100	45.100	2.000
17. Private middelen – goede doelenloterijen	0	0	0
18. Totale bijdragen uit private middelen (14+15+16+17)	8.100	45.100	2.000
19. Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	203.454	315.781	361.097
20. Baten in natura	0	0	0
<u>Subsidies</u>			
21. Totaal structureel OCW	762.111	740.695	740.695
22. Totaal structureel Provincie	366.654	366.655	359.818
23. Totaal structureel Gemeente	0	0	0
24. Totaal structureel publieke subsidie overig	0	0	0
25. Totaal structurele subsidies (21+22+23+24)	1.128.765	1.107.350	1.100.513
26. Incidentele publieke subsidies	138.300	67.804	21.400
27. Totaal subsidies (25+26)	1.267.065	1.175.154	1.121.913
Totale baten (19+20+27)	1.470.520	1.490.935	1.483.010

24 MAART 2021

LASTEN	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
<u>Beheerlasten</u>			
1. Beheerlasten materieel	192.300	164.667	172.285
2. Beheerlasten personeel	188.515	211.667	207.534
3. Totale beheerlasten (1+2)	380.815	376.334	379.819
<u>Activiteitenlasten</u>			
4. Activiteitenlasten materieel	155.570	263.234	200.590
5. Activiteitenlasten personeel	830.864	966.128	824.400
6. Totale activiteitenlasten (4+5)	986.434	1.229.361	1.024.990
Totale lasten (3+6)	-1.367.249	-1.605.695	-1.404.809
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING	103.271	-114.760	78.201
Saldo rentebaten en –lasten	-3.455	-750	-904
EXPLOITATIERESULTAAT	99.816	-115.510	77.297

24 MAART 2021

KASSTROOMOVERZICHT

<u>KASSTROOMOVERZICHT</u>	<u>2020</u>	<u>2019</u>
<u>I. Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Exploitatieresultaat	99.816	77.297
Afschrijvingen materiële vaste activa	3.693	8.361
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	<u>103.509</u>	<u>85.658</u>
Mutatie vorderingen	8.946	23.799
Mutatie kortlopende schulden	-85.909	-293.668
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>26.546</u>	<u>-184.211</u>
<u>II. Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investeringsactiviteiten in materiële vaste activa	0	0
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Mutatie liquide middelen I + II</u>	<u>26.546</u>	<u>-184.211</u>
	<u>2020</u>	<u>2019</u>
Liquide middelen einde boekjaar	504.310	477.765
Liquide middelen begin boekjaar	-477.765	-661.975
Mutatie liquide middelen	<u>26.546</u>	<u>-184.211</u>

24 MAART 2021

Voor waarmerking:

Voor waarmerkingsdoeleinden

2. Toelichting op de jaarrekening

24 MAART 2021

1. GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

1.1 DOEL

De stichting heeft ten doel:

Het mogelijk maken van theaterproducties voornamelijk gericht op jeugd en jongeren, alsmede het artistieke werk te onderwijzen, te ontwikkelen, te publiceren, doen vertonen of ten gehore brengen en al hetgeen daarmee verband houdt en/of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De stichting beoogt niet het maken van winst.

1.2 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

In hoofdlijnen worden de volgende grondslagen gehanteerd:

Algemeen

- de jaarrekening is opgesteld overeenkomstig RJ 640;
- tenzij anders vermeld zijn alle activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden;
- de in de kolom begroting 2020 opgenomen cijfers uit de exploitatierekening betreffen de begroting 2020 zoals goedgekeurd door de Raad van Toezicht en ingediend bij de Provincie Limburg, 29-9-2019.

Continuïteitsveronderstelling

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling. De maatregelen ter beperking van de verspreiding van het coronavirus hebben ook in 2021 impact en Het Laagland houdt er rekening mee dat het hele jaar 2021 nog beperkende maatregelen kunnen gelden, wat met name impact heeft op de inkomsten van ons gezelschap. De geplande voorstellingen in het 1^e kwartaal van 2021 zijn geannuleerd en/of opgeschort, onduidelijk is wanneer maatregelen als avondklok, sluiting van de theaters worden opgeheven en wanneer theateervoorstellingen weer welkom zijn binnen het onderwijs. Recent gloort er wat hoop vanaf 1 juli maar of dit echt bewaarheid wordt hangt van veel externe factoren af waar wij geen enkele invloed op hebben.

De directie houdt rekening met de mogelijkheid dat de in 2021 voorgenomen activiteiten niet of op aangepaste vorm doorgang moeten vinden. Met het oog op een gezonde bedrijfsvoering en fair practice worden gemaakte afspraken zoveel mogelijk nagekomen. Ook in de situatie dat we het ergste van de pandemie achter de rug hebben, zal covid19 zijn sporen nalaten als het gaat om koopkracht van publiek en podia en de tijd die het wellicht kost om het grotere publiek weer naar het theater te lokken.

Met het inruimen van een specifieke covid19-bestemmingsreserve van 80K, de extra ondersteuning voor Het Laagland van 84K die OCW voor de het 1^e deel van 2021 heeft uitgetrokken, in combinatie met onze gezonde algemene reserve, maakt dat we onze continuïteit voor 2021 kunnen waarborgen. Dit ook in de wetenschap dat zowel OCW als Provincie Limburg in 2021 ons gezelschap niet zullen houden aan de afgegeven prestatie-eisen en dat onze structurele subsidie derhalve geen risico loopt. Uiterlijk 31 mei dienen wij een addendum in op onze aanvraag inclusief een nieuwe begroting waarin de impact van covid19 voorzien is door onder meer te rekenen met veel lagere garantiesommen en publieksbereik dan voor Het Laagland gebruikelijk.

Waarderingsgrondslagen voor de balans

- materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische verkrijgingsprijs, verminderd met de toegepaste afschrijvingen;
- materiële vaste activa worden afgeschreven met een vast percentage van de verkrijgingsprijs, gebaseerd op de geraamde economische levensduur, tenzij een onvoorziene daling van de bedrijfswaarde aanleiding geeft tot extra afschrijvingen;
- vorderingen op debiteuren zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, rekening houdend met een volgens de statische methode bepaalde voorziening voor oninbaarheid;

24 MAART 2021

Voor waarmaking:

Waarderingsgrondslagen voor de resultaatsbepaling

- als omzet wordt verantwoord de opbrengst van de verkochte en geleverde goederen en diensten en de op het boekjaar betrekking hebbende subsidies;
- met uitzondering van de voorbereidings- en de repetitiekosten worden de productiekosten ten laste van het boekjaar gebracht waarin voorstellingen worden gespeeld;
- de overige kosten worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de daarmee verband houdende opbrengsten in aanmerking worden genomen;

24 MAART 2021

Voor waarmerking:

2. TOELICHTING OP DE BALANS

2.1 MATERIËLE VASTE ACTIVA	Verbouwing	Inventaris en inrichting	Andere vaste bedrijfsmiddelen
Boekwaarde per 1 januari	3.759	0	4.192
Afschrijvingen (10-20%)	-778	0	-2.915
Boekwaarde per 31 december	<u>2.981</u>	<u>0</u>	<u>1.277</u>
Totale aanschafwaarde	7.778	10.452	107.121
Cumulatieve afschrijvingen	-4.796	-10.452	-105.846
Boekwaarde per 31 december	<u>2.982</u>	<u>0</u>	<u>1.275</u>
		<u>2020</u>	<u>2019</u>
Boekwaarde per 1 januari		7.951	16.312
Afschrijvingen (10-20%)		-3.693	-8.361
Boekwaarde per 31 december		<u>4.258</u>	<u>7.951</u>
Totale aanschafwaarde		125.351	145.855
Cumulatieve afschrijvingen		-121.097	-137.902
Boekwaarde per 31 december		<u>4.255</u>	<u>7.953</u>
2.2 DEBITEUREN			
Saldo uitstaande debiteuren		36.412	49.101
Voorziening dubieuze debiteuren		0	0
		<u>36.412</u>	<u>49.101</u>
2.3 VORDERINGEN BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN			
Omzetbelasting		<u>17.743</u>	<u>17.150</u>
2.4 OVERLOPENDE ACTIVA			
Te ontvangen inzake producties		3.031	800
Te vorderen Zomerzone		5.803	5.803
Waarborgsommen		5.964	2.983
Vooruitbetaalde kosten		2.127	3.461
Kruisposten		0	727
		<u>16.925</u>	<u>13.774</u>

24 MAART 2021

Voor waarmerking:

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
2.5 LIQUIDE MIDDELEN		
Kas	204	400
Banken r.c.	283.991	87.314
Bank, zakelijke spaarrekening	<u>220.115</u>	<u>390.051</u>
	<u>504.310</u>	<u>477.765</u>
2.6 ALGEMENE RESERVE		
Stand per 1 januari	173.745	100.482
Exploitatiesaldo boekjaar	99.816	77.297
Naar bestemmingsreserve locatiewerkzaamheden & maatschappelijke werking	0	-130.000
Van bestemmingsfondsen restant OCW 2013-2016 inzake vervallen regeling	0	30.888
Van bestemmingsfondsen OCW inzake vervallen regeling	0	29.250
Van egaliseringsreserve Provincie Limburg OCW inzake vervallen regeling	0	65.828
Naar bestemmingsreserve covid19	-80.000	0
Naar bestemmingsreserve automatisering	<u>-19.000</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u>174.561</u>	<u>173.745</u>
2.7 BESTEMMINGSFONDS RESTANT SUBSIDIE OCW 2013-2016		
Stand per 1 januari	0	30.888
Naar algemene reserve	<u>0</u>	<u>-30.888</u>
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>
2.8 BESTEMMINGSFONDS OCW		
Stand per 1 januari	0	29.250
Naar algemene reserve	<u>0</u>	<u>-29.250</u>
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>
2.9 EGALISATIERESERVE PROVINCIE LIMBURG		
Stand per 1 januari	0	65.828
Naar algemene reserve	<u>0</u>	<u>-65.828</u>
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>
2.10 BESTEMMINGRESERVE LOCATIEPROJECTEN & MAATSCHAPPELIJKE WERKING		
Stand per 1 januari	130.000	0
Mutatie huidig boekjaar	<u>0</u>	<u>130.000</u>
Stand per 31 december	<u>130.000</u>	<u>130.000</u>

24 MAART 2021

Voor waarmerking:

	2020	2019
2.11 BESTEMMINGSRESERVE COVID19		
Stand per 1 januari	0	0
Mutatie huidig boekjaar	80.000	0
Stand per 31 december	<u>80.000</u>	<u>0</u>
2.12 BESTEMMINGSRESERVE AUTOMATISERING		
Stand per 1 januari	0	0
Mutatie huidig boekjaar	19.000	0
Stand per 31 december	<u>19.000</u>	<u>0</u>
2.13 SCHULDEN BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN		
Loonbelasting en gerelateerde heffingen	21.825	28.246
Pensioenpremies	5.663	2.168
	<u>27.489</u>	<u>30.414</u>
2.14 SUBSIDIEVERSTREKKERS		
Provincie Limburg vooruit ontvangen projectsubsidie 2021	15.000	0
	<u>15.000</u>	<u>0</u>
2.15 OVERLOPENDE PASSIVA		
Vooruit ontvangen bijdragen	17.234	32.355
Onverschuldigd ontvangen	0	25.866
Reservering voor vakantiegeld	24.644	24.311
Reservering niet-gebruikte vakantiedagen	10.000	10.000
Te betalen kosten	26.516	64.309
Accountantskosten	10.500	8.000
	<u>88.894</u>	<u>164.840</u>

2.14 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Over de kunstenplanperiode 2017-2020 is door het Ministerie van OCW een subsidie toegekend van € 2.374.608 te verhogen met de arbeidskosten- en prijsontwikkeling. Het Ministerie van OCW heeft besloten in de jaren 2018 tot en met 2020 jaarlijks € 100.000 te investeren in cultuureducatie en talentontwikkeling voor jeugdtheater.

Door de Provincie Limburg is over genoemde kunstenplanperiode een subsidie toegekend van maximaal € 1.380.000.

De ruimte binnen de schouwburg wordt gehuurd van de gemeente Sittard-Geleen. De huurprijs bedraagt vanaf 2020 circa € 47.500 per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd. Tevens worden een eengezinswoning en twee opslagruimtes gehuurd, de gezamenlijke huurprijs is circa € 24.000 per jaar.

Voor waarmerking:

24 MAART 2021

3. TOELICHTING OP DE FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
3.1 OVERIGE DIRECTE INKOMSTEN			
Workshops en deelnemersbijdragen	9.148	22.325	43.825
Vrijwillige bijdragen particulieren/theaters	3.715	0	0
Bijdrage ZOwonen	28.926	0	0
Onkostenbijdragen internationale afnemers	0	1.500	7.219
	<u>41.789</u>	<u>23.825</u>	<u>51.044</u>
3.2 INDIRECTE INKOMSTEN			
Overige opbrengsten	<u>5.582</u>	<u>0</u>	<u>15.763</u>
3.3 PRIVATE MIDDELEN / PRIVATE FONDSEN			
Stichting Theater na de Dam	2.500		
St. Vrienden Museum Het Domein t.b.v. Sterrenhuis	5.600		
	<u>8.100</u>		
3.4 INCIDENTELE PUBLIEKE SUBSIDIES			
Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen	<u>138.300</u>	<u>67.804</u>	<u>21.400</u>
Waarvan:			
OCW aanvullend steunpakket covid19 RAOCCC	130.300		
Gemeente Breda: Our life in colour	1.000		
Gemeente Sittard: TLNT	7.000		
	<u>138.300</u>		

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
3.5 BEHEERSLASTEN PERSONEEL			
<u>Vast contract</u>			
<u>Personeelslasten per onderdeel</u>			
Directie (1,0/1,0/1,0 FTE)	97.420	95.913	95.068
Financiële administratie (1,2/1,2/1,2 FTE)	70.329	68.506	62.661
Ziekengeld	-296	0	0
Secretariaat (0,78/0,78/0,78 FTE)	40.082	38.998	39.180
Ziekengeld	-21.722	0	0
	<u>185.813</u>	<u>203.417</u>	<u>196.909</u>
<u>Overige Personeelslasten</u>			
Reis- en verblijfskosten	2.105	6.500	3.961
Scholing	0	1.500	1.114
Overige	597	250	550
	<u>2.702</u>	<u>8.250</u>	<u>5.625</u>
<u>Niet-opgenomen verlof</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>5.000</u>
Totaal vast contract	<u>188.515</u>	<u>211.667</u>	<u>207.534</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
3.6 BEHEERSLASTEN MATERIEEL			
<u>Huisvesting</u>			
Huur inclusief energie	47.605	48.967	46.698
Huur / energie appartementen	15.352	13.000	12.093
Huur werkplaats inclusief energie	8.791	8.760	11.713
Onderhoud, schoonmaak en techniek	7.703	6.000	3.110
Overige huisvestingskosten	2.544	3.000	7.878
	<u>81.995</u>	<u>79.727</u>	<u>81.492</u>
<u>Kantoor- en algemene kosten</u>			
Communicatiekosten	4.397	6.250	4.984
Verzekeringen	7.603	9.000	8.348
Accountantskosten en administratieve ondersteuning	21.446	17.500	14.190
Abonnementen en contributies	12.168	8.800	9.901
Representatiekosten	2.840	3.000	4.391
Automatiseringskosten	3.885	2.000	5.413
Vergader- en bestuurskosten	504	1.000	1.377
Diverse kantoorkosten	500	0	400
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0
Kantoorbenodigdheden	4.462	6.000	4.266
Advieskosten	12.310	1.000	0
Kantinekosten	276	1.200	502
Overig	140	500	0
	<u>70.531</u>	<u>56.250</u>	<u>53.771</u>
<u>Algemene publiciteit</u>	<u>36.081</u>	<u>25.000</u>	<u>28.661</u>
<u>Afschrijvingskosten</u>	<u>3.693</u>	<u>3.690</u>	<u>8.361</u>
Totaal	<u>192.300</u>	<u>164.667</u>	<u>172.285</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
3.7 ACTIVITEITENLASTEN PERSONEEL			
<u>Vast contract</u>			
<u>Artistieke leiding</u>			
- vast personeel (1,0/1,0/1,0 FTE)	92.944	91.526	88.652
	<u>92.944</u>	<u>91.526</u>	<u>88.652</u>
<u>Uitvoerend personeel</u>			
Inspiciënten/technici			
vast personeel (0,0/0,0/0,0 FTE)	0	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Overig personeel</u>			
Vast personeel (3,53/3,60/3,09 FTE)	195.708	192.346	164.957
	<u>195.708</u>	<u>192.346</u>	<u>164.957</u>
<u>Overige personeelslasten</u>			
Reis- en verblijfkosten	3.356	5.000	5.780
Séjours	128	0	42
Scholing	287	2.000	2.257
Overige	2.899	2.500	2.309
Vrijval UWV gelden verleden	-25.866		
	<u>-19.196</u>	<u>9.500</u>	<u>10.387</u>
<u>Niet-opgenomen verlof</u>			
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>5.000</u>
Totaal vast contract	<u>269.457</u>	<u>293.372</u>	<u>268.996</u>

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
<u>Tijdelijk contract</u>			
<u>Artistieke leiding tijdelijk</u>			
<i>tijdelijk personeel (0,0/0,0/0,17 FTE)</i>	0	0	11.322
<u>Artistiek kader tijdelijk (regisseurs, dramaturgen, etc.)</u>			
<i>tijdelijk personeel (0,27/0,31/0,1 FTE)</i>	17.232	20.530	4.362
<u>Uitvoerend personeel tijdelijk (acteurs, technici, et.)</u>			
<i>tijdelijk personeel (4,33/4,69/3,30 FTE)</i>	262.528	325.034	212.905
	262.528	325.034	212.905
<u>Overige personeel (tijdelijk)</u>			
<i>marketing productieleiding (0,74/0,63/0,94 FTE)</i>	43.286	36.860	50.418
<i>stagiaires (1,63/3,0/1,5 FTE)</i>	6.247	11.000	5.843
	49.532	47.860	56.261
<u>Overige personeelslasten</u>			
Reis- en verblijfkosten	3.356	5.000	5.780
Séjours	128	0	42
Scholing	287	2.000	2.257
Overige	2.899	2.500	2.309
Vrijval verzuimverzekering verleden	-23.654	0	0
	-16.983	9.500	10.387
Totaal tijdelijk contract	312.309	402.924	295.238
<u>Inhuur</u>			
Regisseurs, choreografen, artistieke medewerkers	141.302	115.952	105.183
Uitvoerend personeel/inspiciënten/technici	66.488	77.720	91.483
Overig personeel	41.308	76.180	63.500
	249.098	269.852	260.166
Totaal	830.864	966.148	824.400

24 MAART 2021

Voor waarmaking:

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
3.8 ACTIVITEITENLASTEN MATERIEEL			
<u>Vorbereiding</u>			
Overige voorbereidingskosten	59.977	94.438	51.461
<u>Uitvoering</u>			
Overige uitvoeringskosten			
Auteursrechten	60.898	122.405	118.097
<u>Specifieke publiciteit</u>			
Publiciteit producties/voorstellingen	34.695	46.390	31.032
Totaal	155.570	263.233	200.590
3.9 SALDO RENTEBATEN EN -LASTEN			
Bankrente, baten	0	0	0
Bankrente en -kosten	-3.455	-750	-904
	-3.455	-750	-904

24 MAART 2021

4. SPECIFICATIES LONEN EN FTE'S

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
4.1 OVERZICHT LONEN EN SALARISSEN			
Lonen en salarissen	621.077	660.535	555.517
Sociale lasten	119.060	149.721	121.640
Pensioenlasten	63.622	70.457	58.211
	<u>803.758</u>	<u>880.713</u>	<u>735.368</u>

	Huidig boekjaar		Begroting		Vorig boekjaar	
	€	fte	€	fte	€	fte
4.2 PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS						
<i>Specificatie personeelslasten</i>						
1. Waarvan vast contract	474.465	7,50	487.289	7,40	450.517	7,07
2. Waarvan tijdelijk contract	329.293	6,97	393.424	8,63	284.851	6,01
3. Waarvan inhuur	249.098		269.852		260.166	
4. Personeelslasten totaal (1+2+3)	1.052.856	14,47	1.150.565	16,03	995.534	13,08
Vrijwilligers		Aantal		Aantal		Aantal
5. Vrijwilligers: fte		0,35		0,45		0,63
6. Vrijwilligers: Personen		14		8		14

4.3 GEGEVENS WNT

Naam	S.C.A. Mager	I.M. Zuijderland-Derksen
Functie	Algemeen directeur/bestuurder	Artistiek directeur/bestuurder
Duur dienstverband	Januari t/m december	Januari t/m december
Omvang dienstverband in fte	1	1
Gewezen topfunctionaris	Nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Echte	Echte
Individueel WNT-maximum	€ 201.000	€ 201.000
Beloning	€ 74.508	€ 70.671
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0
Beloning betaalbaar op termijn	€ 8.767	€ 8.231
Totale bezoldiging	<u>83.275</u>	<u>€ 78.902</u>

Voor waarmerking:

24 MAART 2021

3. Overige gegevens

Voor waarmmerking:

24 MAART 2021

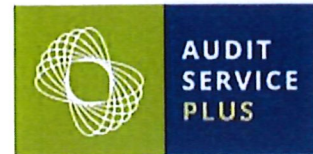
PRESTATIEOVERZICHT

	Realisatie 2020		Begroting 2020		Realisatie 2019	
PRODUCTIES	Aantal		Aantal		Aantal	
1. Nieuwe eigen producties	2		2		1	
2. Nieuwe coproducties	2		2		6	
3. Reprise eigen productie	2		2		4	
4. Reprise coproductie	3		2		2	
5. Totaal producties	9		8		13	
6. Producties grote zaal	0		0		2	
7. Producties midden en kleine zaal	9		8		11	
VOORSTELLINGEN	Aantal voorst.	Aantal bezoekers	Aantal voorst.	Aantal bezoekers	Aantal voorst.	Aantal bezoekers
<i>Reguliere voorstellingen</i>						
8. Standplaats	15	642	18	2.100	20	1.601
9. Buiten standplaats	20	872	94	7.500	54	9.207
10. Buitenland	3	132	10	1.700	7	1.252
11. Reguliere voorstellingen totaal	38	1.646	122	11.300	81	12.060
<i>Schoolgebonden voorstellingen</i>						
12. Schoolgebonden PO	28	3.584	72	10.705	94	13.862
13. Schoolgebonden VO	67	1.811	110	2.750	72	2.139
14. Schoolgebonden MBO, HO	0	0	0	0	1	76
15. Schoolgebonden voorstellingen totaal	95	5.395	182	13.455	167	16.077
16. Totaal voorstellingen en bezoeken	133	7.041	304	24.755	248	28.137
Specificatie bezoeken totaal						
17. Gratis bezoeken	1.010		2.228		2.020	
18. Betaalde bezoeken	6.031		22.527		26.117	
Overige bezoeken						
19. Bezoeken website totaal	39.845		25.000		20.012	
20. Aantal unieke bezoekers website	29.037		17.500		14.854	
OVERIGE ACTIVITEITEN	Activi- teiten	Deel- nemers	Activi- teiten	Deel- nemers	Activi- teiten	Deel- nemers
21. Schoolgebonden activiteiten	1	67	25	500	34	1.340
22. Openbare activiteiten	144	8.633	200	3.000	250	3.528
23. Totaal overige activiteiten	145	8.700	225	3.500	284	4.868

Voor waarmerking:

24 MAART 2021

Aan: Raad van Toezicht
Stichting Het Laagland
Postbus 133
6130 AC Sittard

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Het Laagland te Sittard gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Het Laagland op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.
- Heeft het coronavirus ook invloed op Stichting Het Laagland. Op pagina 11 van de toelichting op de jaarrekening is door het bestuur toegelicht wat de impact van het virus op Stichting Het Laagland reeds is geweest en met wat voor impact zij verder nog rekening houdt. Ook is toegelicht welke maatregelen het bestuur al genomen heeft en welke maatregelen zij voornemens is nog te nemen, waarbij ook is aangegeven van welke door de regering beschikbaar gestelde faciliteiten zij verwacht gebruik te maken. Uit de toelichting blijkt ook dat er nog steeds grote onzekerheden blijven bestaan. Het bestuur geeft daarbij aan dat er sprake van een ernstige onzekerheid met betrekking tot de continuïteit van de onderneming. Wij hebben de uiteenzetting van de situatie en de hierbij behorende onzekerheden beoordeeld en zijn van mening dat dit gegeven de situatie een adequate toelichting is. Doordat er onzekerheid is over wat de uiteindelijke economische impact van het Coronavirus zal zijn, spreekt er ook veel onzekerheid uit deze toelichting.

Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen controle-informatie zijn wij van mening dat, rekening houdend met de onzekerheden die er op het moment van afgifte van deze controleverklaring zijn, de Stichting de situatie in haar jaarrekening goed toelicht en haar jaarrekening terecht opmaakt op basis van continuïteit in lijn met het verslaggevingsstelsel. Rekening houdend met deze situatie hebben wij - in lijn met de controlestandaarden - een goedkeurend oordeel over de jaarrekening verstrekt in deze controleverklaring.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020 en het controleprotocol Wet Normering Topinkomens 2020.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Laagland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2015/2014

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2015/2014 zoals bepaald en verantwoord door Stichting Het Laagland als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2015/2014.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2017-2020 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2017-2020.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Verder zijn wij van oordeel dat is voldaan aan de geldende voorwaarden en verplichtingen zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking van de Provincie Limburg van 15 december 2016, kenmerk 2016/101999 en het controleprotocol eindverantwoording subsidies Provincie Limburg 2017.

Gelezen, 24 maart 2021

Hoogachtend,
Audit Service Plus B.V.

drs. D.J.H.L. Daemen RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2017-2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle- informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.